

Kadyanshi ka Shinga ka Marku

Ukukpa u kadyanshi

Marku, uza da u korongi tagarada u na vi, u reve ta asuki. U rongo ta evu n Bituru cika, a'ayin a ukpa n u'yangā u Yesu. Marku yansa ta nwalu asu asu n Baranaba, uza roku uza da u tsu tono n ama a asuvu a Atoni. A yansa ta manyan kabolo a 'yangasai a'uwa a atoni a asu u da dem a rongoi.

Marku dana ta alabari a Yesu n u ucira. Yesu kotso baci uyan ukunosavu u tsu laza ta ubana a asu u roku u ba u yain kpam u roku de. Marku wenike ta an Yesu yansai ili ushani tsara u banga ama. U wenike tsu ta tyoku da Yesu wari kagbashi. A'ayin a nala yi, ama a rongo ta a uvana uza da wari magono ma ucira a likimba uza da a ka isa Kawauwi. Shegai an Yesu tuwai a wene yi tyoku da a zuwai uma a ka wene Kawauwi wa, kpaci Yesu lya ta tsugono tsu ne n ucira u zuba. Ama roku a kovo ta Yesu, aku a fobusoi tsara a wuna yi. Marku wenike ta tyoku da na vi wari a kapashi ka manyan ma Yesu, nala u yain manyan ma ne ma uwauwa ama.

Tagarada u na wa tonuko ta Atoni a gogo-na u da tsu woko agbashi a atoku; wata, tsu bangamgbana. U wenike ta kpam Yesu pana ta ikyamba adama a da nala Kashila ka ciga yi u gbashika ama. Nala Kashila ka panai kayanyan n ili i'ya Yesu yain, kpam gogo-na wa ta a asu u tsupige a kukere ku ulyaki ku Kashila. Tsu pana baci ikyamba gogo-na adama a uyan ili i

shinga an tsa tono Kashilā, Kashilā ka pana tā dem kayanyan ka tsunu.

Ili i'ya i'ari a tagarāda u na vi
 Akani a Yahaya kalyuḅugi (1:1-8)
 Ulyuḅugu n ukondo u Yesu (1:9-13)
 Yesu a Galili (1:14–9:50)
 Yesu banai a Galili n Urishelima (10:1-52)
 A'ayin a shindere a makorishi a Yesu: Ukondo n ukpā u ne (11:1–15:47)
 Yesu wā tā n uma (16:1-8)
 Yesu wenikei kaci ka ne a asu u atoni a ne (16:9-20)

Kuḅari ku Yahaya Kalyuḅugi
 (Matiyu 3:1-12; Luka 3:1-18; Yahaya 1:19-28)

¹ Ukuna u Kadyanshi ka Shinga ka Yesu Kirisiti Kawauwi Maku ma Kashilā u ḁa na.

² U gitā tā tyoku ḁa wāri ukorongu a tagarāda u Ishaya matsumate,
 “Kashilā ka danai, ‘Ma suku tā katsumate ka vā a kapala ka vunu, kotsu u lapuluka vu ure.’” [◇]

³ Uza roku wa salāsa a kakamba,
 ‘Lapulalai ure adama a Asheku, i shamkpa ure vi mai tsarā u wala.’ ” [◇]

⁴ Katsumate ki Yahaya Kalyuḅugi ḁa uza ḁa wa lyuḅugusu ama n mini. Wa rongo a kakamba n u yanyi kuḅari, “Kpatalai i gono a asu u Kashilā, i asakā tsicingi tsu ḁe. A lyuḅugu ḁa, kotsu Kashilā ka cimbusā unyushi u ḁe.” ⁵ Kakuma ka ama ushani ka uyamba u Yahuda n aza a Urishelima a wutaī a banai ara Yahaya a dansai unyushi u le, aku u lyuḅugusu le a mini ma Agatā a Urudu.

[◇] 1:2 Mal. 3:1. [◇] 1:3 Isha. 40:3.

⁶ Yahaya u ukai aminya a tsileme tsu karakuma, u sirai kagbawatsu ka ukpan a cuku tsu ne. Kpam ilikulya i ne i'ya abaruma n ishigi. ⁷ U tonusukoi ama u danai, “Vuma da wa tuwa a kucina ku va u la mu ta cika. Mpa n ratsa n bana n kudangu n surukpa isirikatsu i akpata i a a'ene a ne wa. ⁸ Mpa n mini ma n lyubugusu da, shegai eyi n Kulu Keri ka wa lyubugu da.”

Ulyubugu n ukondo u Yesu
(Matiyu 3:13-17; Luka 3:21-22)

⁹ A'ayin a nala yi, Yesu wutai a Nazara u uyamba u Galili u tuwai ara Yahaya. An u rawai a Agata a Urudu, aku Yahaya lyubugu yi. ¹⁰ Yesu n u wuti a asuvu a mini mi, kute-kute u wenei zuba u kukpai, aku Kulu Keri ku cipai ara ne yavu kadya. ¹¹ Aku a panai kalagatsu a zuba, ka danai, “Ada Maku ma va ma n lai uciga, n avu da ma pana kayanyan cika.”

¹² Kute-kute Kulu Keri ku tonoi n eyi ubana a kakamba, ¹³ asu u da u rongoi a'ayin a amangare, Kanangasi* n ka kondusi yi. Nnama n mete n da dem pini asu vi, shegai atsumate a zuba a bana ta n a yanki yi aganda.

Yesu gitai u'isa atoni a kagita
(Matiyu 4:12-22; Luka 4:14-15; Luka 5:1-11)

¹⁴ An nala wurai, a kana Yahaya a ukai a kuwa ku a'ali.† Pini nala, Yesu tuwai a Galili wa dansa Kadyanshi ka Shinga ka Kashila. ¹⁵ U

* **1:13** Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi.

† **1:14** Hiridu Antiba aya magono ma aza a Yahuda a'ayin a da a kana Yahaya a uka yi a kuwa ku a'ali. Aya u zuwai a kana yi.

danai, “A'ayin yi a shadangu de, kpam tsugono tsu Kashila tsu yan de evu. Kpatalai a asaka unyushi u de, aku i wushuku n kadyanshi ka Kashila.”

¹⁶ Yesu n u wali a ikengi i Kushiva ku Galili, aku u wenei akani a adan ama a re, Simo n Andurawu uza n uvangu, n a kanasi adan n ibilili. ¹⁷ Yesu tonuko le, “Tono numu, ma wenike da ta tyoku da ya tukuso ama.” ¹⁸ Kute-kute a asakai ibilili i le, a tono yi.

¹⁹ An u walai kenu, u wenei uza n u vangu; wata, Yakubu n Yahaya mmuku n Zabidi a kpatsu n a lapulusi ibilili i le. ²⁰ Kute-kute u isa le, aku a asakai tata u le n azamaninga, a tono yi.

Uza u ityoni i cingi

(Matiyu 7:28-29; Luka 4:31-37)

²¹ Yesu n atoni a ne a banai a ilyuci i Kafarnahum. Kain ka Ashibi, u uwai a kagata ka Kashila, aku u gitai uwenishike. ²² Ama a yan ta majiyan, kpaci tyoku u uza u ucira u da wa wenishike le, kpam tyoku u awenishiki a Mele da wari wa.

²³ A'ari pini asuvu a kagata ka Kashila ka le ki, aku uza u ityoni i cingi u tuwai wa salasa n ucira, ²⁴ “Ndya va ciga n atsu, Yesu uza u Nazara? Tuwa da vu tuwai vu wacinsa tsu? N reve ta ko ya wari, Uza u Uwulukpi u Kashila u da.”

²⁵ Yesu baranai ityoni i cingi yi, u danai, “Pada! Vu wuta asuvu a ne.” ²⁶ Ityoni i cingi yi i gbadu yi n ucira, aku i wurangi yi n ucira i wutai asuvu a vuma vi. ²⁷ Gba ama a yan ta majiyan, hal a kanai uwecemgbenise, “Ndya naha? Uwenishike u savu u da? U ucira? Hal u tsu barana ityoni i cingi

kpam i panaka yi!” ²⁸ Kute-kute kadyanshi ka ne ka tamburai gba uyamba u Galili.

Yesu tanasai ama ushani
(Matiyu 8:14-17; Luka 4:38-41)

²⁹ Yesu kaɓolo n Yakubu n Yahaya n atoni a da a buwai, a asakai kagata ka Kashila ki a lazai karara she a kuwa ku an Simo n Andurawu. ³⁰ Mma u uka u Simo wari nvain n usudugbi u ikyamba, an Yesu rawai, kute-kute a laza a tonuko yi ukuna u ne. ³¹ U banai ara ne u kana yi kukere u 'yangasa yi, aku mɓala mi n asaka yi. U gita le upecishike ilikulya.

³² N kuvuli, an kaara ka rukpai, ama a tukoi Yesu gba aza a mɓala n aza a ityoni i cingi. ³³ Gba ama a ilyuci yi a bolomgbonoi a utsutsu u kuwa vi. ³⁴ Yesu tanasai aza a mɓala icun kau-kau ushani, kpam u lokoi ityoni i cingi ushani. U asaka ityoni i cingi yi i dana ukuna wa, an a revei uza da wari.

Yesu yain kuɓari a Galili
(Luka 4:42-44)

³⁵ N kpasani, Yesu 'yangai u asakai kuwa ki u wutai a ilyuci yi u banai asu u da bawu ama a'ari, u yain pini kvasu. ³⁶ Simo n aza da a'ari n eyi a wuta yi ubolo. ³⁷ An a wene yi a tonuko yi, “Gba ama da pini a ka bolo vu.”

³⁸ U wushuki, “Asaka tsu banai ilyuci ilyuci i roku i'ya i'ari evu, kotsu dem n yanka le kuɓari ki, kpaci ili i'ya i zuwai n tuwai i'ya la vi.” ³⁹ U tambai a Galili gba n u yanki le kuɓari a agata a Kashila a le n u wutukpusi ityoni i cingi.

Yesu tanasai makutu
(Matiyu 8:1-4; Luka 5:12-16)

⁴⁰ Makutu ma roku ma tuwai ara Yesu. U kudangi u folo yi, u danai, “Vu wushuku baci, va fuda ta vu tanasa mu.” ⁴¹ U pana yi asuvayali, aku u barakpai kukere ku ne u sawa yi. U danai, “N wushuku ta. Tana!” ⁴² Kute-kute tsukutu tsi tsu asaka yi, aku u tana.

⁴³⁻⁴⁴ Yesu rono yi atsvu cika, “Kotsu vu tonuko uza wa, shegai wala ba vu wenike kaci ka vunu a asu u kafarakpi. Vu naka kune ku Musa danai a naka adama a da vu tana, kpm kotsu a reve n u da.” \diamond Aku u asaka yi u lazai. ⁴⁵ Shegai vuma vi u gitai uyan kadyanshi ki, hal u rawai asu u da Yesu kpada u uwa asuvu a ilyuci a kateshe. U ba wa rongo a asu u da bawu uza wari, shegai ko n nala ama a ka wutusa ta a asu kau-kau n a bansi ara ne.

2

Yesu tanasai kawunu (Matiyu 9:1-8; Luka 5:17-26)

¹ An a yain a'ayin a kenu, Yesu doku u gonoi a Kafarnahum. Ama a tsarai alabari a da wari a kuwa. ² A bolomgbonoi cika hal a nambai kabala a kunu hal kapala ka utsutsu dem. Aku u yanka le kadyanshi. ³ Ama roku, ama a nishi, a cangai kawunu a tuko yi ara ne. (Uza da bawu wa fuda wa wala ko u gada a'ene a ne.) ⁴ An a nambai ure u da a ka banka yi ara Yesu adama a kakuma ka ama, a dapai kukpa derere a asu u da wari. Aku a zuralakpai kajiba ka kawunu kari nvain mi. ⁵ An Yesu wenei tyoku da a pityanangi n eyi, u tonukoi kawunu ki, “Maku ma va, a cimbusuka vu de unyushi u cingi u vunu.”

\diamond 1:43-44 Adkp. 14:1-32.

⁶ Awenishiki a Mele a ɗa a'ari pini ndishi asu vi, a ka yawunsa a atakasuvu a le. ⁷ “Nɗya i zuwai vuma u na u danai nala? U nusuka ta Kashila. Ya wari n ucira u ɗa wa cimbusa unyushi u cingi bamu n Kashila?”

⁸ Kute-kute katakasuvu ka ne ka wenike yi ili i'ya a ka yawunsa a atakasuvu a le i'ya na. U tonuko le, “Nɗya i zuwai ya yawunsa nala? ⁹ Nɗya i lai shana: Va tonuko kawunu, ‘A cimbusa de unyushi u cingi u vunu.’ Ko gai a dana, ‘Yanga vu shamgba, bidya kajiba ka vunu, vu wala.’?”

¹⁰ Adama i reve an Maku ma Vuma† mari n ucira a likimba u ɗa wa cimbusa unyushi u cingi.” U tonukoi kawunu ki, ¹¹ “N tonuko vu, 'yanga vu shamgba, bidya kajiba ka vunu, vu wala a kuwa.”

¹² U 'yangai u bidyai kajiba ka ne u wutai u lazai a'eshi a le gba. Ya dem yan ta majiyan, aku a cikpalai Kashila, a danai, “Tsu taɓa uwene ukuna naha wa!”

Yesu isqi Levi

(Matiyu 9:9-13; Luka 5:27-32)

¹³ U doku u wutai u banai unā u kushiva. Kakuma ka ama ka banai ara ne. Aku u gitā le uwenishike. ¹⁴ Eyi n u wali, u wenei Levi maku ma Halfa ndishi a kakinda ka uwusha u utafa. Yesu tonuko yi, “Tono mu.” Aku u 'yangai u tono yi.

¹⁵ Pini nala, Yesu tuwai wa lya ilikulya i kuvuli a kuwa ku Levi.† Awushi a utafa† ushani n aza a unyushi u cingi, a ka lya kaɓolo n eyi, n atoni a ne. Kpaci ama ɗa pini ushani aza ɗa a tono yi. ¹⁶ An awenishiki a Mele n Afarishi a wene yi n u lyayi n aza a unyushi u cingi n awushi a utafa, a wecei

atoni a ne, “Nɔya i zuwai wa lya n awushi a utafa n aza a unyushi u cingi?”

¹⁷ An Yesu panai nala, u tonuko le, “Aza ɔa a'ari n alafiya a ka ciga uza u aguma wa, she aza a mɔala. N tuwa adama a ɔa ma isa aza a maci wa, she aza a unyushi u cingi.”

Keci a kaci ka kakuli
(Matiyu 9:14-17; Luka 5:33-39)

¹⁸ Atoni a Yahaya gba n a Afarishi a ka yan kakuli. Ama roku a tuwai a wecei Yesu, “Niɔa atoni a Yahaya n atoni a Afarishi a ka yan kakuli, shegai atoni a vunu a ka yan wa?” ¹⁹ U wushuki, “Ya ciga amoci a asu u iyolo a rongo bawu ilikulya? A'a. Wa yan wa! Valisavu wa baci gai n ele a ka yan nala wa. ²⁰ Kain ka a ka bidya yi a mere ma le ka ta a utuwa, kain ka nala ki ka a ka yan kakuli.

²¹ “Vuma wa paɔara kunya ku cau n kakashi ka savu wa. U yan baci nala, kakashi ka savu ki, ka paɔa ta ka zuwa kunya ku cau ki ku doku ku kara cika. ²² Kpam vuma wa tsungu mini ma cinwi ma savu a kadele ka ukpan ka cau wa. Kpaci ma shita baci ma tasaa ta kadele ki, gba kadele ki n mini ma cinwi mi a ka namba le ta. Shegai a tsungu mini ma cinwi ma savu a kadele ka savu.”

Yesu ɔa Asheku a kain ka Ashibi
(Matiyu 12:1-8; Luka 6:1-5)

²³ Kain ka te n kain ka Ashibi, Yesu wa wala a mere ma ashina a ilya. Tyoku ɔa atoni a ne a ka wala n eyi a gitai ukofuso aratu a ilya yi n a yuruwi n a takumi. ²⁴ Afarishi a roku a tonuko yi, “Weɔele, ndya i zuwai a ka yan ili i'ya i nangesai mele ma tsunu ma Ashibi?”

²⁵ U wushuki, “I yan kaneshi u ili i'ya Dawuda yain, an eyi n aje a nwalu a ne a nambai, kpm a ka pana kambulu wa? ²⁶ A'ayin a Abiyata Magono ma Adarākpi, Dawuda uwai a Kuwa ku Kashilā, † u takumai iburodi i uwulukpi i'ya a nakai Kashilā. Ili i'ya Magono ma Adarākpi ma koshi a wushunki u takuma. Kpm u nakai aje a nwalu a ne i roku.”

◇

²⁷ Aku u tonuko le, “Kashilā ka yan ta Ashibi adama a vuma, shegai vuma adama a Ashibi wa. ²⁸ Adama a nala, Maku ma Vuma Asheku a da, hal a kain ka Ashibi dem.”

3

Yesu tanasai uza da ili i soi kukere (Matiyu 12:9-14; Luka 6:6-11)

¹ Yesu gonoi a kagata ka Kashilā, kpm vuma da ili i soi kukere aya pini a asuvu. ² Aza roku a da pini aza da a ka ciga a tsara ili i'ya a ka sapula yi. A zuwuka yi a'eshi a wene ko wa tanasa vuma vi n kain ka Ashibi. ³ Yesu tonukoi vuma vi, “Yanga vu wuta na a kateshe.”

⁴ Aku u wece le, “Ndya i'ari dere a kain ka Ashibi? Uza u yain ili i shinga ko i cingi? U wauwa uma ko u wuna?” Shegai a padai bini. ⁵ U lingana le na asuvu a upan, u namgbai asuvu adama a ugbami u asuvu u le. U tonukoi vuma vi, “Radagba kukere ku vunu.” An u radagbai ka, aku ku tana. ⁶ Pini nala, Afarishi a wuta n ama a Hiridu a ka sheshe tyoku da a ka wuna Yesu.

Kakuma a unu u Kushiva ku Galili

◇ **2:26** 1 Sam. 21:1-6.

⁷ Yesu kaḅolo n atoni a ne a aṣakai ilyuci yi a banna i a unā u Kushiva ku Galili. Aku kakumā ka pige ka wuta i a kaḅon ka Galili, n uyamba u Yahuda ka tono yi, ⁸ n Idumiya n ilyuci i Urishelima, n upashi u Urudu hal n ama a kaḅon ka Taya n Sida. Kakumā ka pige ka tuwai ara ne an a panai ili i'ya wa yansa. ⁹ Adama a kakumā ki u zuwai atoni a ne a lapuluka yi kpatsu ku kenu, kotsu kakumā ki ka gbaḅaryangu yi wa. ¹⁰ Kpaci u taṅasa ta ama ushani, aku aza a mḅala a ka raḅa evu n eyi, kotsu a tsara a sawa yi. ¹¹ A'ayin a da baci ityoni i cingi i wene yi she i rukpa iyamba, a kapala ka ne, i sala, "Avu Maku ma Kashila ma." ¹² Shegai she u ḅarana le kotsu a tonuko uza ko ya wari wa.

*Yesu dangasai atoni kupa n ama a re
(Matiyu 10:1-4; Luka 6:12-16)*

¹³ Yesu yuwai a zuba u kagalala, u dangasai aza da eyi wa ciga, a tuwai ara ne. ¹⁴ U dangasai ama kupa n ama a re, u zuwa le a rongo n eyi, kotsu u suku le a wenishike, ¹⁵ kpam a tsara ucira u da a ka wutukpa ityoni i cingi. ¹⁶ Atoni a da u dangasai vi a da: Simo (uza da u nakai kala Bituru), ¹⁷ Yakubu maku ma Zabidi n utoku u ne Yahaya (aza da u nakai kala Buwanaji; wata, mmuku m makpankashila). ¹⁸ U dangasai kpam Andurawu, n Filibu, n Batalamawu, n Matiye, n Toma. U dangasa ta dem Yakubu maku ma Halfa, n Tadawu n Simo Ziloti, ¹⁹ n Yahuza Isikariyoti, uza da u tuwai u neke yi.

*Yesu n Ba'alzabu
(Matiyu 12:22-32; Luka 11:14-23; Luka 12:10)*

²⁰ Yesu uwai a kuwa, kakum̄a ka doki ka 6olomgbonoi, hal eyi n atoni a ne a kp̄ad̄ai ulya ilikulya. ²¹ An aza a kuwa a ne a panai nala a banai kotsu a kaṅa yi, an a danai aya pini wa git̄a ufulukpa.

²² Aku awenishiki a Mele a d̄a a wut̄ai a Urishe-
lima a danai, “W̄a t̄a n Ba'alzabu magono mi ityoni
i cingi, kpam n ucira u ne u d̄a wa wutukpus̄a
ityoni i cingi.”

²³ Yesu is̄a le u yain kadyanshi n ele n agisani,
“Nida Kanangasi ka loko Kanangasi?”* ²⁴ Tsugono
tsa baci tsu pecei n tsu shilak̄ani, tsa tsa fuda
tsa shamgba wa. ²⁵ Kuwa ka baci ku pecei
n ku shilak̄ani, kuwa ku nala ka shamgba wa.
²⁶ Kanangasi ka kovo baci kaci ka ne, aku u pecei
kure, wa fuda wa shamgba wa, makorishi ma ne
ma la vi. ²⁷ Uza w̄a la wa fuda u bana a kuwa ku
uza u ucira u pur̄a yi ucanga wa, she u git̄a u sira
yi ve, aku u pur̄a yi ucanga vi.

²⁸ “Mayun n tonuko d̄a, gb̄a unyushi u cingi, n
unyushi u cingi u pige u d̄a ama a ka yansa, a ka
cimbusuk̄a le t̄a u d̄a. ²⁹ Shegai uza d̄a baci dem u
nusukai Kulu Keri a ka taḅa yi ucimbusuk̄a wa, u
yan d̄e la vi unyushi u d̄a bawu w̄ari n utyoku.”

³⁰ Dana d̄a u danai nala, an a ka dansa, “W̄a t̄a n
ityoni i cingi.”

Mma n a'angu a Yesu

(Matiyu 12:46-50; Luka 8:19-21)

³¹ Mma n a'angu a Yesu a rawai. A shamg-
bai a uwotsu, a suki uza roku a asuvu u is̄a yi.

* **3:23** Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi.

³² Kakumā ka ama ka dusuki ka kyawan yi, aku a tonuko yi, “Mma u vunu n a'angu a vunu a ḍa ḍe a kateshe a ka bolo vu.” ³³ U wecikei, “An ya mma u vā n a'angu a vā?”

³⁴ Aku u webelei aza ḍa a dusuki a kyawan yi vi, u danai, “Mma u vā n a'angu a vā a ḍa na.”

³⁵ Uza ḍa baci dem wa yan ili i'ya Kashilā ka ciga aya utoku u vā; vangu n utaku nā mma u vā.

4

Agisani a uza ḍa u wacangusi icun (Matiyu 13:1-9; Luka 8:4-8)

¹ Yesu doku u gitai uwenishike a kaḅon ka kushivā. Kakumā ka ka ḅolomgbonoi ka ka kyawan yi ka kā wa wa, hal ka zuwai u uwai a kpatsu u dusuki. Kpatsu ki a ikengi i mini i'ya kari, ama yi tani a shamgbai a kagida. ² U wenishike le ili ushani n agisani, u danai, ³ “Panai. Vuma roku ḍa u banai uwacangusu u icun. ⁴ Tyoku ḍa wari uwacangusu icun yi, aku i roku i rukpai a ure. Nnu n wutai n kaḍasai i'ya. ⁵ I roku tani i rukpai a iyamba i atali bawu kayala ka maci. I lazai i binyai adama a unambi u kayala ushani. ⁶ An kaara ka yain, ka runukpai i'ya, aku i lazai i ekpei adama a ukpaḍa u'uwa u alu a iyamba. ⁷ I roku i rukpai a asu u awana, an i gbonguroi, aku awana yi a sapusai i'ya hal i kpaḍai ilimaci. ⁸ I roku tani i rukpai a iyamba i shinga i wutai, i gbonguroi, i matsai cika. I roku i'ā tā n kamankupa-kamankupa, i roku amangatatsu-amangatatsu, i roku tani amangatawun-amangatawun.”

⁹ Yesu korusoi, “Uza ɗa baci wari n atsuvu a upana, u pana.”

Kalen ka agisani ki

(Matiyu 13:10-17; Luka 8:9-10)

¹⁰ An u wokoi utyoku u ne, ama roku a ɗa a'ari pini a asu vi kaɓolo n atoni a ne Kupanamere,† a wece yi u wutumkp̄a le agisani yi a kateshe. ¹¹ U tonuko le, “Ili i'ya a sokongi i tsugono tsu Kashila a wenike ɗa i'ya de. Shegai aza ɗa bawu a'ari a asuvu a ɗe n agisani a ɗa a ka pana ko ndya wa, ¹² adama

‘A uwene n a'eshi a ka wene ta, shegai a ka reve ili i'ya a wenei wa. A upana kpam a ka pana ta, shegai a ka reve wa, ka wa a ka yiralakpa ta Kashila ka cimbusuka le unyushi u le.’ ” ◇

Yesu wutukpai kalen ka agisani ki

(Matiyu 13:18-23; Luka 8:11-15)

¹³ Yesu wece le, “I reve agisani a naha yi wa, nida ya yansa i reve agisani a roku? ¹⁴ Kacimbi ka nala ki ukuna u Kashila u ɗa u wacangusi. ¹⁵ Ama roku tyoku u icun i'ya i'ari a ure a asu u ɗa a cei ukuna vi ɗa a'ari. N upana u le, aku Kanangasi* ka bidyai ukuna u ɗa a cei a asuvu a le yi. ¹⁶ Aza roku tyoku u icun i'ya i rukpai a asu u atali ɗa a'ari. N upana ukuna vi a wushai u ɗa n ipeli. ¹⁷ Shegai u uwa asuvu a le wa, kpam a ɓarapka wa. An a'ayin a upana u ikyamba n a mavura adama a ukuna vi a rawai, a laza a rukpai. ¹⁸ Ama roku tani tyoku u icun i'ya a wacangusi asu u awana ɗa a'ari. Ama a na yi alya aza ɗa a panai ukuna vi. ¹⁹ Shegai

◇ 4:12 Isha. 6:9-10.

* 4:15 Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi.

kadambula ka uma n uciga u udukuyan n maluwa ma ili i'ya i buwai ma gbagbalai ukuna vi a kpadāi unakā mmuku. ²⁰ Aza da a buwai tyoku u icun i'ya a wacangusi a iyamba i shinga da a'ari. A panai ukuna vi, a wushai u da, aku a nakai mmuku. Aza roku a nakai kamankupa kamankupa, aza roku kpam amangatatsu amangatatsu, aza roku tani amangatawun amangatawun.”

*Macikalu ukimbi n kabelu
(Luka 8:16-18)*

²¹ Yesu lyai kapala, u wece le, “Vuma wa la u taɓai u sapa macikalu, aku u kimbai ma n kabelu ko u ukai a kere ka ivamkpatsu? A kashamkpatsu ka ne ka wa zuwa ma wa? ²² Ko ndya baci a sokongi a ka wutukpa ta i'ya a kateshe, kpam ko ndya baci a kimbai a ka kukpa ta i'ya. ²³ Adama a nala uza da baci wari n atsuvu a upana, u pana.”

²⁴ U tonuko le kpam, “Kiranai n ili i'ya i panai. Ciɓai, kakundatsu ka i kundunki ama ili, ka dem Kashila ka kundunku da ili, hal she u pasaka. ²⁵ Aza da baci a'ari n ili, alya a ka naka. Aza da baci bawu a'ari n ili, i kenu i'ya a'ari n i'ya vi, a ka wusa le ta i'ya.”

Agisani a icun i'ya ya gbonguro

²⁶ Yesu lyai kapala u danai, “Naha da tsugono tsu Kashila tsari. Vuma roku da u cei icun a kashina. ²⁷ U vaki u 'yangai kaara n kayin, gba n nala icun yi i'ari uwuta n i gbonguri, u reve tyoku da ya gbonguro wa. ²⁸ Iyamba yi n kaci ka ne i zuwai ilya yi i gbonguroi, aku i nakai mmuku. I gitai n asungu, aku aratu aku mmuku pini aratu yi. ²⁹ An

ilya yi i kuwai u kapai i'ya, kpaci a'ayin a ukapa a rawa de.”

Agisani a ucun u musta

(Matiyu 13:31-34; Luka 13:18-19)

³⁰ Yesu wece le, “Niɗa tsa dana tsugono tsu Kashila tsari? Agisani a eni a ɗa tsa yan tsu rantsanaɗa tyoku ɗa tsari? ³¹ Tyoku ucun u musta ɗa tsari, ucun u kenu gbende u ɗa a tsu ce a iyamba. ³² A ce baci u ɗa u tsu gbonguro ta u lai gba iceshi. U yain nsabu n pige n pige a asu u ɗa nnu n tsu rukpa pini a kulu ku ne.”

³³ N agisani ushani icun i na ɗa Yesu tsu tonusuko ama akani a ne tyoku ɗa a ka reve. ³⁴ U tsu dansa n ele u bawu agisani wa, shegai u woko baci n atoni a ne koshi, aku u wutumkpa le a ɗa a kateshe.

Yesu vakunki abali

(Matiyu 8:23-27; Luka 8:22-25)

³⁵ Kain ki n kuvuli, Yesu n atoni a ne pini a ikengi i Kushiva ku Galili ki, u tonuko le, “Tsu pasamgbanai tsu gonoi upashi u nide.” ³⁶ Atoni a ne a uwai a kpatsu ku wari, a asakai kakuma ka ama, a lazai n eyi. A'atsu a roku a tono le. ³⁷ A barakpa wa, uwule u ucira u lapanai, aku abali a ka gbadu kpatsu ki, hal ka ciga ushumbugu. ³⁸ Yesu wari a kucina ku kpatsu nvain n kaci ka ne a ili i utadanku kaci wa lavuta. Atoni a ne a 'yangasa yi, a danai, “Kawenishiki, tsa shumbugu de, vu dambula wa?”

³⁹ Yesu 'yangai u baranai uwule vi, “Shamgba!” U tonukoi kpam abali yi, “Shamgba shiriri!” Uwule vi u vaki, aku a asu vi u wokoi shiriri.

⁴⁰ Aku u tonukoi atoni a ne yi, “Ndyā i zuwai i giruwai? Hal n ara i pityanangu wa?”

⁴¹ Uwōnvo u kaṅa le cika, aku a gitai uwecemgbene, “Ucun u vuma u eni u ḍa u na vi? Hal uwule n aḅali dem a ka panaka yi.”

5

Yesu tanasai uza u ityoni i cingi (Matiyu 8:28-34; Luka 8:26-39)

¹ Yesu n atoni a ne a rawai a upashi u Kushiva ku Galili u uyamba u Garasa. ² An Yesu wutai a kpatsu, vuma u ityoni i cingi u wutai a asu u asaun kotsu u cina yi. ³ Asu u asaun u ḍa u tsu ronguso. Kpam ko uza wa fuda wa sira yi wa, ko n ikani. ⁴ Kpaci a so yi ta usirasa akere n a'ene, shegai u kidasai ikani yi u kodusoi irim i'ya i'ari a'ene a ne, kpam ko uza wa n ucira u ḍa wa goso yi wa. ⁵ Kaara n kayin nte wa genge pini a asu u asaun vi n kagalala, aku u rongo isali n u kaarasi ikyamba i ne n atali.

⁶ Eyi a mbari, an u wenei Yesu u sumai u ba u kudangi a kapala ka ne. ⁷⁻⁸ Aku Yesu tonuko yi, “Wutai pini a asu u vuma vi, ityoni i cingi.” Vuma vi u salai cika, “Yesu, Maku ma Kashila ka pige, ndya va ciga na mpa? Tsina n Kashila an va kpada mu uyan mavura.”

⁹ Pini nala, Yesu wece yi, “Ndyā kala ka vunu?” U danai, “Kala ka va ka Katam, kpaci tsa ta ushani.” ¹⁰ U foloi Yesu cika kotsu u loko le pini a uyamba vi wa.

¹¹ Ushiga u mburusunu u ḍa pini wa lina a kagalala ka masasa ma mari evu n a asu vi.

¹² Ityoni i cingi yi i foloi Yesu, “Asaka tsu tsu bana a

asu u mburusunu, kpam vu asaka tsu tsu uwa le.”
¹³ U wushunku le, aku a wutaɪ a ba a uwai a asuvu a mburusunu. Ushiga vi, evu na mburusunu azu a re (2,000) da. A wuranai she a kushiva a uwai pini a shumbugi.

¹⁴ Aza da a ka linaka mburusunu mi a sumai a ba danai a ilyuci n une. Aku ama a wutaɪ a wene ili i'ya i gitaɪ. ¹⁵ An a tuwaɪ ara Yesu a wenei vuma da wari n katam ka ityoni i cingi, ndishi n aminya kpam n ugboji u ne, aku uwonvo u kana le. ¹⁶ Aza da a wenei ukuna vi, a tonukoi ama ili i'ya i gitaɪ n vuma da wari n ityoni i cingi na mburusunu mi dem. ¹⁷ Aku a foloi Yesu u asaka uyamba vi.

¹⁸ An Yesu wa uwa a kpatsu uza da wari n ityoni i cingi caupa vi u foloi kotsu u toni yi. ¹⁹ Yesu asaka yi u toni yi wa, shegai u tonuko yi, “Bana a kuwa asu u ama a vunu vu tonuko le tyoku da Asheku a yanka vu, n tyoku da u pana vu asuvayali.”
²⁰ Vuma vi u kyawunsai gba uyamba u Dikafoli, n u tonusuko le ili i'ya Yesu yanka yi. Aza da a panai vi gba a yan ta majiyan.

Jayiru banai ara Yesu
(Matiyu 9:18-26; Luka 8:40-56)

²¹ An Yesu doki u pasamgbanai a kushiva ki a kpatsu u gonoi upashi u nide, kakuma ka ama ka bolomgbonoi ka kyawan yi eyi pini a asu u kushiva vi. ²² Uza u te a asuvu a azapige a kagata ka Kashila uza u kala Jayiru u tuwaɪ pini. N u wene Yesu, u kudangi a kapala ka ne. ²³ U folo yi cika u da, “Maku ma va makere ma pini a unu u ukpa, kana asuvu vu tuwa vu sawa yi kotsu u tana u yain uma.”

²⁴ Yesu tona yi, kakumā ka ama ushani ka tona yi n ka gbābaryangusu yi.

Uka u da u sawai Yesu kunya

²⁵ Uka da pini uza da wa pana ikyamba cika a asu u ulalā u mpasa hal ayen kupa n a re. ²⁶ U pana tā ikyamba cika a kukere ku aza a agumā kpam u wunai gbā ili i'ya wāri n i'ya. Da wa yan yi shana, mābalā mi she kapala ka māri ulya. ²⁷ An u panai ukuna u Yesu, u banai a kucinā ku ne a asuvu a kakumā ki, aku u sawa yi kunya. ²⁸ Kpaci u yawunsa tā a katakasuvu ka ne, “N sawa baci kunya ku ne koshi ma tānā tā.” ²⁹ Kute-kute ulalā u mpasa u ne u tānāi, da u wunvugai n upana u ikyamba.

³⁰ Aku Yesu lazai u revei an ucira u wutāi a asuvu a ikyamba i ne. U kpatalai a asuvu a kakumā ki, u danai, “Ya sawai kunya ku vā?”

³¹ Atoni a ne a wushuki, a danai, “Vu wenei dem kakumā ka gbābaryangu vu, aku vu dana ya sawa vu?”

³² Shegai Yesu lyai kapala n uwebelishe ko wa wene uza da u yain nala vi. ³³ Uka vi an u revei ili i'ya i gitai n eyi, u wutāi u kudangi a kapala ka ne, n uwonvo n u jeki ikyamba. Aku u tonuko yi gbā ili i'ya i gitai. ³⁴ U tonuko yi, “Maku ma vā, upityanangu u wunu u tānasā vu de. Wala ili wunu, kpam upana u ikyamba u nala vi u pecemgbene n avu.”

Yesu 'yangasai maku ma Jayiru a ukpa

³⁵ An Yesu wāri a kadyanshi, ama roku a wutāi a kuwa ku Jayiru, uzapige u kagata ka Kashilā. A

danai, “Maku ma vunu ma kuwa de. Ugan kпам vu damgbaraṣa kawenishiki ki wa?”

³⁶ Yesu dambula gbam n ili i'ya a ka tono wa, u tonukoi uzapige vi, “Pana uwonvo wa, avu gai pityanangu.”

³⁷ U asaka ko uza u toni yi wa, she Bituru, n Yakubu n utoku u ne Yahaya. ³⁸ An a rawai a kuwa ku uzapige ki, Yesu panai ama a'ari kacam, a'ari kushen n isali cika. ³⁹ U uwai a asuvu, u wece le, “Nɗya i tukoi kacam n isali naha? Makere mi ma kuwa wa, alavu a da yi.” ⁴⁰ Shegai a doso yi idyoshi i magori.

Pini nala, u wutukpa le gba le, u bidyai tata na mma makere vi n atoni a ne a da a'ari n eyi, a uwai ubana a asu u da makere mi mari. ⁴¹ U kanaɗi kukere ku makere ki u tonuko yi n kaletsu ka ne, “Talita kumi.” (“Maku ma makere, n da vu 'yanga.”) ⁴² Kute-kute makere mi ma 'yangai ma gitai nwalu, kpaci ayen a ne kupa n a re da. N uwene naha aku a yain majiyan cika. ⁴³ U barana le, kotsu uza u reve ukuna vi wa, aku u tonuko le a nei makere mi ilikulya u lyai.

6

Unamba u tsupige u matsumate (Matiyu 13:53-58; Luka 4:16-30)

¹ Yesu n atoni a ne a asakai a asu vi a lazai ubana a ilyuci i ne Nazara. ² An Ashibi a yain u gitai uwenishike a kagata ka Kashila. Ama ushani a panaɗa yi aku a yain majiyan. A danai, “Nte vuma u naha tsarai ili i na gba? Ucun u kakiri ka eni ka a naka yi naha? Webelei ukunosavuf u da a'ari a uyansa a akere a ne! ³ Kashei ka nala ka naha

vi wa, maku ma Meri. Atoku a ne kpam alya an Yakubu, n Isuhu, n Yahuza, n Simo wa? Ataku a ne a ɗa naha kaɓolo n aṣu vi wa?” Adama a nala a 'yuwan yi.

⁴ U tonuko le, “Matsumate ma tsu namba tsupige wa, she a ilyuci i ne, n asu u ama a ne, n asuvu a kuwa ku ne.” ⁵ U fuɗa u yan ukunosavu wa, shegai u tsarai u sawusai aza a mɓala kenu u tanasa le. ⁶ U yain majiyan cika, adama a ukpada u upityanangu u le.

Yesu suki Kupanamere
(Matiyu 10:5-15; Luka 9:1-6)

Yesu kyawain une, n u wenishiki ama. ⁷ U isai asuki Kupanamere* vi u suku le ama a re ama a re, u naka le ucira a kaci ka ityoni i cingi.

⁸ U tonuko le, “Kotsu i bidya ili adama a nwalu mi wa, she kalangu koshi. Kotsu i bidya ilikulya, ko katsan, ko kpam ikebe a ijubu i de wa. ⁹ I uka akpata a a'ene, shegai kotsu i uka ntogo n re wa. ¹⁰ Kuwa ka baci dem i uwai, rongoi pini she kain ka ya asaka ilyuci yi. ¹¹ Gba ko nte baci a 'yuwan da ko a kpada da upanaka, ya wuta baci, i kapatsa kabuta ka a'ene a de, adama a iryoci a mere ma le an i wuta uwule u le.”

¹² A wuta a ba a yankai ama kuɓari ki, a kpatala a gono a asu u Kashila a asaka tsicingi tsu le. ¹³ A wutukpusai ityoni i cingi ushani, a sugburukai aza a mɓala ushani manivi kpam a tanasa le.

* **6:7** A asuvu a atoni a ne gba, aza roku a da pini kupa n ama a re aza da a'ari evu n eyi cika, alya dem u isai “asuki.”

Ukpā u Yahaya Kalyuḅugi
(*Matiyu 14:1-12; Luka 9:7-9*)

¹⁴ Hiridu magono u panai kadyanshi ka Yesu, kpaci kala ka ne ka tambura t̄a ko nte wa. Aza roku a ka dansa Yahaya kalyuḅugi aya u 'yaṅgai a ukpā, ili i'ya i zuwai wa yansa ukunosavu ḁa la vi.

¹⁵ Aza roku a danai, “Iliya ḁa.” Aza roku tani a danai, “Matsumate ma yavu ntsumate n cau.”

¹⁶ Shegai an Hiridu panai nala, u danai, “Yahaya vuma ḁa n kidai kaci u 'yaṅgaḁe a ukpā!” ¹⁷ Kpaci aya u zuwai a kaṅa yi, aku u zuwai a sira yi, a uka yi a kuwa ku a'ali. Yan ḁa u yain nala adama a Hiridiya uka u vangu u ne Filibu, u ḁa u zuwai.

¹⁸ An Yahaya tonuko yi, “U gan vu zuwa uka u vangu u vunu wa.”

¹⁹ Hiridiya tani u kaṅai Yahaya a katsuma, hal wa ciga u wuna yi, shegai u reve tyoku ḁa wa yan wa. ²⁰ Hiridu wa pana t̄a uwonvo u Yahaya, an u revei vuma u maci ḁa kpam uza u uwulukpi, ḁa i zuwai wa kirana n eyi. U tsu dambula t̄a cika wa panaka baci Yahaya, shegai ko n nala u tsu ciga t̄a u panaka yi.

²¹ A makorishi, Hiridiya tuwai u gawunkai. An kain ka ilimaci ka Hiridu ka kyawain, u libanai ngono m iyamba, n azapige a asoje, n azapige a Galili abiki yi. ²² An makere ma Hiridiya ma uwai ma jei, Hiridu n amoci a ne a panai kayanyan. Pini nala, magono ma tonukoi makere mi, “Folo mu gbā ili i'ya va ciga, ma naka vu t̄a i'ya.” ²³ U tsinai u danai, “Ko ndya baci vu wecikei ma naka vu t̄a, ko kaḁon ka tsugono tsu va tsa baci.”

²⁴ U wutaì u ba u wecei mma u ne, “Ndyà ma folo?”

Mma u ne danai, “Kaci ka Yahaya kalyuɓugi.”

²⁵ Kute-kute u uwai asu u magono n maloko u danai, “Ma ciga tā vu nākā mu gogo-na-na kaci ka Yahaya kalyuɓugi a mabaluwa.”

²⁶ Asuvu a magono a namgbai cika, shegai adama a utsina u dā u tsinai a kapala ka amoci a dā a'ari pini vi, wa ciga u ɓishinka yi wa. ²⁷ Kute-kute u zuwai kazoli ka ne ka bana a kuwa ku a'ali u ba u kiɗa kaci ka Yahaya ki. Vuma vi u ba u kiɗa yi kaci ki. ²⁸ U tukoi ka a mabaluwa u nākāi makere mi, makere mi ma bankai mma u ne.

²⁹ An atoni a Yahaya a panai nala, a ba bidyai ikyamba yi a ciɗangi.

Yesu lyatangi ama azu a tawun

(Matiyu 14:13-21; Luka 9:10-17; Yahaya 6:1-14)

³⁰ Asuki a Yesu yi a gonoi ara ne, a tonuko yi gbā ili i'ya a yain n i'ya a wenishikei. ³¹ An u wokoi ama a yan le ushani, hal Yesu n asuki a ne a tsarā kabala ka a ka lya ilikulya wa. Pini nala, u tonuko le, “Tuwāi tsu banai a asu u dā bawu uza wāri tsarā i wunvugusa.” ³² Aku a lazai utyoku u le a asuvu a kpatsu ubana a asu u dā bawu uza wāri.

³³ Ama dā a wene le n a lazi vi a reve le, aku a wutāi gbā a ilyuci a walai n ilyaɗi a lasa le urawa.

³⁴ N ucipā u Yesu a kpatsu u wenei kakumā ka ama, a yanka yi iyali, kpaci tyoku u ncon n dā bawu māri n kaliniki dā a'ari. U gitā le uwenishike ili ushani.

³⁵ An kaara ka yain evu n urukpā, atoni a ne a banai ara ne, a tonuko yi, “Asu u na dā na wā n uza wa, kpam kaara ka na ka yan dē evu n urukpā.

³⁶ Tutsuku le ubana ashina n une une i'ya i'ari evu evu a ba a tsilaka kaci ka le ilikulya.”

³⁷ U wushunku le, “Eda ne le ilikulya a lyai wawa.”

Aku a tonuko yi, “Ciga da va ciga tsu ba tsu bidya ikebe i manyan ma uwoto kulla† tsu tsilaka ilikulya tsu naka le a lyai?”

³⁸ U wece le, “Iburodi i yain i'ya i'ari n i'ya? Walai i ba i kondo.”

An a ba a kondoi, a danai, “I tawun i'ya n adan a re.”

³⁹ Aku u tonuko le a zuwa ama yi dusukusu abolo abolo a zuba u mete ma taku. ⁴⁰ Ama yi a dusuki n a tonomgboni, aza roku amangatawun-amangatawun, aza roku amangarenkupa-amangarenkupa. ⁴¹ An u bidyai iburodi i tawun n adan a re yi, u gadigbai kaci ka ne a zuba, u cikpai Kashila. Pini nala, u jibamgbanasai i'ya n u naki atoni a ne a nakasa ama, kpam u pecike le dem adan yi. ⁴² Gba le a lyai hal a cuwai. ⁴³ Aku atoni yi a cirangi abuwu a iburodi n adan yi hal mbana kupa na n re. ⁴⁴ Asuvu a ama da a takumai iburodi yi, a'ali ama azu a tawun (5,000) a da.

*Yesu walai a zuba u mini
(Matiyu 14:22-33; Yahaya 6:15-21)*

⁴⁵ A garakpa wa, aku Yesu tonukoi atoni a ne a uwa a kpatsu a lasa yi upasambana ubana a Besaida, hal n u wacinsi kakuma ki. ⁴⁶ An u wacinsa le, u banai a masasa kotsu u yain kvasu.

† **6:37** Akorongi a cau a cau a kagita a korongu ta “ikebe i azurufa 200.” Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i U6anga.

⁴⁷ An kuvuli ku yain, kpatsu k̄ari a mere ma kushiv̄a, Yesu w̄ari a kagid̄a utyoku u ne. ⁴⁸ An u wene le a'ari umodono n uwantika kpatsu, kpaci uwule u 'yangas̄aka le. N kpasani cika, u tuw̄ai ara le wa wala a zuba u mini ma kushiv̄a. U yain yavu wa wura le. ⁴⁹ Shegai an a wene yi wa tuw̄a a zuba u mini, a bidyai ko kafofu ka, a salai. ⁵⁰ Gb̄a uwonvo u k̄an̄a le an a wene yi vi.

Kute-kute, u yanka le kadyanshi, u danai, “Gbamai asuvu, ko ili i'a la wa, mpa. Panai uwonvo wa.” ⁵¹ Aku u uwai a kpatsu ku a'ari vi, pini nala, uwule vi u vaki. Atoni yi a yan t̄a majiyan, ⁵² kpaci a reve kalen ka burodi ki wa, an atakasuvu a le a gbamai.

*Yesu tan̄asai ama a Janisara
(Matiyu 14:34-36)*

⁵³ An a pasamgbanai a rawai a Janisara, a sirai kpatsu ki a un̄a u mini. ⁵⁴ N uwut̄a u le a kpatsu ama a laza a reve yi. ⁵⁵ A kotsoi gb̄a kaḅon ki n ilyadi, a cangas̄ai gb̄a aza a m̄bal̄a nvain a ajiba a le ubana a asu u ḁa baci dem a panai w̄ari.

⁵⁶ Gb̄a ko nte baci u banai ilyuci ko a une, she a vakunku aza a m̄bal̄a a kuden, aku a folo yi u as̄aka a sawa ko un̄a u kunya ku ne. Aza ḁa a sawa yi a t̄an̄a t̄a.

7

*Agadu a nkoshi n cau
(Matiyu 15:1-9)*

¹ Afarishi n awenishiki a Mele a roku a ḁa a wut̄ai a Urishelima, a ḅolomgbonoi ara Yesu. ² A

wenei atoni a ne a roku a ka lya ilikulya bawu a sawai akere a le tyoku da u gain.

³ (Kpaci Afarishi n aza a Yahuda a tsu lya ilikulya bawu a sawai akere a le wa, adama a utono u agadu a nkoshi n cau n le. ⁴ A wuta baci a kuden, a tsu lya ilikulya wa, she a bacangusu ve kaci ka le. Agadu a roku a da pini ushani a da a ka kirana n a da, tyoku u uza u nko, na njuju, n adele a irim.)

⁵ Afarishi n awenishiki a Mele a wece yi, “Ndyai zuwai bawu atoni a vunu a ka tonono agadu a nkoshi n cau, aku a tsu rongo ulya ilikulya bawu a sawai akere a le tyoku da u gain?”

⁶ U wushunku le, “Dere da Ishaya matsumate u danai a kaci ka de, ‘Eda aza a maci a ka ban!’ Tyoku da wari ukorongi,

‘Ama na yi n unā u da a ka naka mu tsupige koshi, shegai a atakasuvu a yan de mbari na mpa.

⁷ Ugbashika u da a ka gbashika mu vi u gbani u da, kpaci mele ma a ka wenishike udani u vuma u da.’

” ◇

⁸ Yesu danai, “I varangi udani u Kashila, aku ya tonono uwenishike u ama.”

⁹ Aku u tonoko le, “Mayun, i reve ta uvarangu udani u Kashila adama i toni agadu a de! ¹⁰ Kpaci Musa dana ta, ‘Naka tata na mma u vunu tsupige; kpam uza da baci dem u wishai tata u ne ko mma u ne, a ka wuna yi ta.’ ◇ ¹¹ Shegai i tsu wenishike ta ama a de naha, vuma wa fuda ta u bidya ikebe i'ya i gain u banga tata u ne na mma u ne, aku

◇ 7:7 Isha. 29:13. ◇ 7:10 Uwt. 20:12; U.Ml. 5:16; Uwt. 21:17; Adkp. 20:9.

u tonuko le ikebe i na yi Korba* ɗa; (wata, kune ubana asu u Kashila). ¹² I buwa yi kpam u'asaƙa u naƙa tata u ne ko mma u ne ili i roku wa. ¹³ N ucun u uwenishike u na vi u ɗa i tsu wuna udani u Kashila. Kpam ili i'ya pini icun i na yi ushani i'ya i tsu yansa.”

*Ili i'ya i tsu nangasa vuma
(Matiyu 15:10-20)*

¹⁴ U doku u isaɪ ama, u tonuko le, “Panaka numu gba ɗe kpam i reve. ¹⁵ Ili i'a la a kateshe i'ya ya uwa a asuvu a ikyamba i vuma i nangasa yi wa, she ili i'ya ya wuta a asuvu a ne i'ya ya nangasa yi. ¹⁶ [Uza ɗa baci wari n atsuvu a upana, u pana.]”†

¹⁷ An u pecenei n kabolo ki, u uwai a kuwa. Atoni a ne a wece yi kalen ka agisani ki. ¹⁸ U tonuko le, “I'a n ubidya u ukuna wa? Ili i'a la a kateshe ya uwa vuma i nangasa yi wa vi. ¹⁹ Kpaci i bana a asuvu a katakasuvu ka ne wa, shegai a katsuma ka i banai, aku i wuta yi.” Nala Yesu gonukoi gba ilikulya i woko ili i ulya.

²⁰ U danai kpam, “Ili i'ya i tsu wuta a katakasuvu ka uza i'ya i tsu nangasa yi. ²¹ Kpaci a katakasuvu ka ukuna u cingi u tsu wuta, tyoku uyawunsa u cingi, n tsishankala, n uboki. Ka tsu tuko ta dem ukuna u mawunuka, na nvain n aka kabarikete. ²² Kurura n tsicingi dem nte a tsu wuta

* **7:11** Korba agadu a ɗa a ɗa ama a tsu wenike ikebe i le i ushani tyoku u kune adama a manyan ma Kashila. Nala zuwa le ta a wokoi faa a asu u manyan ma le ma uyanka ikebe i le manyan a kirana na nkoshi n le; shegai a unu u ɗa a ka naka i'ya Kashila, aku a gonoi a zuwai i'ya adama a manyan ma kaci ma le. † **7:16** Akorongi a cau ushani aza ɗa a purai a tagarada u Marku a kalatsa ta makpanda ma 16.

pini. Katakasuvu ka tsu zuwa ƙa dem ulapanasa n ukuna u cingi. Malyon dem n kunangasu, n aradi n utengeshi a tsu wuta dem pini. ²³ Gba ili i cingi i na yi asuvu a da i tsu wuta, kpam i tsu nangasa ta vuma.”

*Upityanangu u uka da wari Kawulawa
(Matiyu 15:21-28)*

²⁴ Pini nala, Yesu 'yangai u banai evu n Taya n Sida. U uwai a kuwa ku roku, kpam wa ciga ko uza u reve wa, shegai wari ukpawan wa. ²⁵ Kute-kute uka roku, uza da makere ma ne mari n ityoni i cingi, u panai ukuna u ne, u tuwai u kudangi a kapala ka ne. ²⁶ Uka vi Kawulawa† ka, kagali ka ne kpam Kasurofiniki ka. U foloi Yesu wutukpa maku ma ne mi ityoni yi. ²⁷ Yesu tonuko yi, “Asaka ve mmuku n cuwa. Kpaci ugan a varanku nshe ilikulya yi mmuku wa.”

²⁸ Shegai u wushunki yi, “Eye nala Asheku, shegai nshe n tsu lya ta agashi a mmuku.”

²⁹ Aku u tonuko yi, “Adama a kadyanshi ka vunu, gono a kuwa. Ityoni yi i pecembene de n maku ma vunu.”

³⁰ U gonoi a kuwa u cinai maku mi nvain. Ityoni yi i wuta de a asuvu a ne mayun.

Yesu tanqasai kabebe

³¹ Yesu asakai kaƙon ka Taya, u tonoi a ilyuci i Sida u banai a Kushiva ku Galili ku uyamba u Dikafoli. ³² Ama roku a tuko yi kabebe kpam kagulani ka dem, aku a folo yi u tafanku yi akere. ³³ U bidya yi a banai kapashi ka te dangi n kakuma ki, aku u ukai ajubu a ne a atsuvu a vuma yi, u cikpai atatsa, aku u sawai kpam kaletsu ka vuma

ki. ³⁴ U gadigbai kaci ka ne a zuba, u tsukpai kuvi ku pige, aku u tonukoi vuma vi, “Ifata!” (Wata, “Kukpa!”)

³⁵ Kute-kute atsuvu a ne a kukpai, a surukpa yi ili i'ya i sira yi kaletsu, u kanai kadyanshi mai.

³⁶ Aku Yesu barana le kotsu a tonuko uza ukuna vi wa, shegai ubarana vi u wokoi yavu kakana da u kakana le a ba a dansa kadyanshi ki. ³⁷ Gba aza da a panai nala, a yain majiyan cika. A danai, “Ko ndya wa u yan ta i'ya mai! Hal n kagulani ka u zuwai ka panai, kabebe kpam ka yain kadyanshi.”

8

Yesu lyatangi ama azu a nishi (Matiyu 15:32-39)

¹ A'ayin a nala yi, an kakuma ka doki ka bolomgbonoi, a'a tani n ilikulya wa. Aku Yesu isa'i atoni a ne, u tonuko le, ² “Ma pana ta asuvayali i kakuma ka na ki, kpaci a'ayin a le a tatsu a da pa vi kabolo na mpa bawu ilikulya. ³ N wacinsa le baci a gono a kuwa n kambulu, a ka kpa da ta a ure, aza roku tani a mbari n da a wuta.”

⁴ Aku atoni a ne a danai, “Nte vuma wa tsara ilikulya i'ya wa lyatangu ama a na a kakamba ka na?”

⁵ U wece le, “Iburodi i yain i'ya i'ari n i'ya?”

A danai, “I shindere i'ya.”

⁶ Aku u zuwai kakuma ki ka dusuki a iyamba. An u bidyai iburodi yi, u cikpai Kashila, u jibamgbanasai n u nakasi atoni a ne a bansaka le, a bansaka le tani. ⁷ A'a ta tani n adan a shawu kenu. An u cikpai Kashila, u zuwai a bansaka le a da dem. ⁸ A lyai, a cuwai hal atoni yi a purai abuwu

a iburodi yi mbana n shindere. ⁹ Ama yi tani a ka rawa t̄a evu n azu a nishi. Aku u wacinsa le. ¹⁰ Kute-kute u uwai a kpatsu n atoni a ne a banai uyamba u Dalmanuta.

Afarishi a wecikei iryoci
(Matiyu 16:1-4; Luka 12:54-56)

¹¹ Afarishi a tuwai a gitai uwecishe Yesu kotsu a kondo yi, a da u wenike le iryoci i zuba. ¹² U tsukpai kivi ku pige, u danai, “Ndy a i zuwai ama a gogo-na a lai uciga uwene iryoci? N tonuko d̄a, iryoci i'a la a ka wenike ama a gogo-na wa.”

¹³ Pini nala, u doku u uwai a kpatsu u pasai upashi u nide u asaka le.

Kiranai nyisti u Afarishi
(Matiyu 16:5-12)

¹⁴ Atoni a Yesu a ciba a bidya burodi wa, she u te u da a'ari n u da a kpatsu ki. ¹⁵ U rono le atsuvu u danai, “I kirana n yisti u Afarishi n u Hiridu.”

¹⁶ A yamgbanai kadyanshi utyoku u le, “An bawu tsari n burodi da u zuwai u danai nala.”

¹⁷ An Yesu revei nala aku u tonuko le, “Ndy a i zuwai i'ari a kadyanshi i'ari n burodi wa? Dana hal n ara i wene wa, kpam i reve wa? Atakasuvu a de ugbami u de da a'ari? ¹⁸ Eda la n a'eshi, ya wene wa da? I'a ta n atsuvu, ya pana wa da? Kpam i tsu ciba wa da? ¹⁹ An n jibamgbanasakai ama azu a tawun iburodi i tawun, mbana n yain n da i cirangi tipi tipi n abuwu a iburodi?”

A danai, “Kupa na n re.”

²⁰ “Iburodi i shindere i'ya tani n jibamgbanasakai ama azu a nishi tani, mbana tipi tipi n yain n da i tasi n abuwu a iburodi?”

A danai, “N shindere.”

²¹ Aku u wece le, “Hal n gogo-na i reve wa da?”

Utanaṣa u karumba a Besaida

²² A rawai a ilyuci i Besaida. Ama roku a tukoi Yesu karumba, a folo yi u sawa yi. ²³ U kanaṣi kukere ku karumba ki, u banka yi a uroto u ilyuci. U cikpai atatsa a a'eshi a karumba yi, u taḍanki yi akere, aku u wece yi, “Fuda vu wene ili?”

²⁴ Karumba ki ka gaḍigbai kaci u danai, “Ma wundya ta ama, shegai tyoku u ndanga u da ma wundya le a ka tamba.”

²⁵ Aku u doki u taḍanki yi akere a a'eshi a ne. A'eshi yi a kukpai u tanaṣi, u wenei ko ndya wa mai.

²⁶ Yesu tonuko yi, “Wala vu gono a kuwa, kotsu vu uwa a une wa.”

Kadyanshi ka Bituru a kaci ka Yesu

(Matiyu 16:13-20; Luka 9:18-21)

²⁷ Yesu n atoni a ne a 'yangai a uwusai a une une u ilyuci i Kasariya Filibi. A ure u wecei atoni a ne, “Ya ama a ka dansa mari?”

²⁸ A tonuko yi, “Aza roku a danai ada Yahaya Kalyuḍugi, aza roku tani Iliya, aza roku tani, uza roku asuvu ntsumate.”

²⁹ Aku u wece le, “Eḍa tani ya ya dansa mari?”

Bituru wushunki yi, “Avu Kawauwi ka.”

³⁰ Aku u rono le atuvu kotsu a tonuko uza ukuna u ne wa.

Yesu danai tyoku da wa kuwa

(Matiyu 16:21-28; Luka 9:22-27)

³¹ Yesu gita le uwenishike, “U kana ta Maku ma Vuma ma pana ikyamba cika. Nkoshi n adarakpi a pige n awenishiki a Mele a 'yuwan yi, hal a wuna

yi. A'ayin a tatsu a wura baci, aku u 'yanga n uma.”
³² U danai kadyanshi ka nala tani a kateshe. Aku Bituru rono yi a ikengi, u gita yi uƙara. ³³ Shegai an Yesu kondonoi u wenei atoni a ne, u gitai uƙara Bituru, “Yan mƙari na mpa, Kanangasi!”* Vu yan ukuna u Kashila wa, she u ama.”

³⁴ U isaɓi kakuma ki kaƙolo n atoni a ne, u danai, “Gbā uza ɗa baci wa ciga u tono mu she u 'yuwan kaci ka ne, u canga mawandamgbani ma ne u tono mu. ³⁵ Gbā uza ɗa baci dem wa kirana n uma u ne, wa namba ta u ɗa. Uza ɗa tani baci u nambai uma u ne adama a Kadyanshi ka Shinga ka va, wa wauwa ta u ɗa. ³⁶ Nte kalen ka vuma wa tsara likimba gbā, aku u namba uma u ne? ³⁷ Nɗya kpam vuma wa fuda wa naka a unā u uma u ne? ³⁸ Ama a gogo-na aza a unyushi u cingi a ɗa aza ɗa kpatalakai Kashila kucina. Adama a nala, uza ɗa baci dem wa pana uwono u ɗa wa yan kadyanshi ka va a'ayin a na, Maku ma Vuma ma pana ta uwono u ne a'ayin a ɗa baci ma tuwa n tsupige tsu Tata n tsu atsumate a eri.”

9

¹ Aku u tonuko le, “Mayun n tonuko ɗa, aza roku a ɗa pini kushani asu naha vi, a ka kuwa wa, she a wene utuwa u tsugono tsu Kashila n ucira.”

Uyansaka u Yesu

(Matiyu 17:1-13; Luka 9:28-36)

² An a'ayin a teli a wurai, Yesu bidyai Bituru, n Yakubu, n Yahaya, kaƙolo n eyi a banai a masasa ma roku ma ugadi, utyoku u le. Aku u yansakai a

* **8:33** Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi.

kapala ka le. ³ Aminya a ne a waramai pun a ka lafa, kazai ka la a likimba ka ka fuda ka zuwa a woko nala wa. ⁴ Aku atoni a ne ama a tatsu yi a wenei Musa n Iliya a tuwai ara Yesu a ka yanka yi kadyanshi. ⁵ Bituru kukpai unā u tonukoi Yesu, “Kawenishiki, u lobono ta tsari pini na. Asaka tsu yain atani a tatsu, ka te ka vunū, ka te ka Musa ka te kpm ka Iliya.” ⁶ Uwonvo u da u kana le cika, da u nambai ili i'ya wa dana.

⁷ Aku kalishi ka roku ka wutai ka kimba le. A panai kpm kalagatsu ka wutai pini a kalishi ki ka danai, “Maku ma va ma na vi, uza da ma ciga cika, pana ni.” ⁸ Kute-kute a webelei n maloko, a doku a wene kpm uza wa, Yesu da a wenei koshi kabolo n ele.

⁹ A'ari ugida la a masasa mi, aku Yesu rono le atsuvu u danai, “Kotsu i tonuko uza ili i'ya i wenei vi wa, she a'ayin a da mpa Maku ma Vuma n 'yangai a ukpa.”

¹⁰ A asakai ukuna vi a atakasuvu a le, a ka wecemgbene kalen ka u'yangai a ukpa. ¹¹ A wece yi, “Ndya i zuwai awenishiki a Mele a danai Iliya da wa gita utuwa?”

¹² Aku u tonuko le, “Mayun da Iliya wa gita utuwa u lapula ili. Ko n nala ndya i zuwai kadyanshi ka Kashila ka danai, Maku ma Vuma ma pana ta ikyamba cika, aku a 'yuwan yi? ¹³ N tonuko da, Iliya tuwa de, kpm a yanka yi de gba ili i'ya i yan le tyoku da u luwa le, tyoku da wari ukorongi a tagarada u Kashila.”

*A tanasai maku uza u ityoni i cingi i tsubebe
(Matiyu 17:14-21; Luka 9:37-43)*

14 An a gonoi a asu u atoni a Yesu a ɗa buwai vi, a wenei kakumā ka pige ka kyawan le. Awenishiki a Mele a'ari kananamgbani n ele. 15 N uwene Yesu, kakumā ki gbā ka yain majiyan cika, a bosoi n ilyaɗi she ara ne, a danāsa yi. 16 U wece le, “Kananamgbani ka iyen ka i'ari a uyan n ele?”

17 Aku vuma roku a asuvu a kakumā ki u wushunki yi, “Kawenishiki, maku ma vā ma n tuko vu, kpaci wā tā n ityoni i cingi i tsubebe. 18 A'ayin a ɗa baci dem i yuwā yi she i varangi yi a iyamba, unā u ne u rongo kapufu, n u gbori a'anga a ne. Kpam she ugbama ko nte wa. N foloi atoni a vunu a wutukpā yi i'ya, shegai a kpaɗai.”

19 U wushunku le, “Eɗā niɗa ukpaɗā u up-ityanangu u ɗe wari! Hal ubana nwere ɗa ma dusuku n aɗā kahu i wushuku? Kpam hal ubana nwere ɗa ma fudā n kawunku n aɗā? Tuko numu n eyi.” 20 A tuko yi maku mi.

An ityoni i cingi yi i wene yi, kute-kute i gbashangi maku mi, ikyamba i ne n i jeyi, u rukpai u rongoi uganda, unā u ne wari kapufu. 21 Yesu wecei tata u maku vi, “A'ayin a eni a ɗa ili yi i gita yi?”

U danai, “Tun eyi kenu. 22 I so yi tā uvarangusu a asuvu akina n mini kotsu i wuna yi. Shegai va fudā baci, pana asuvayali a tsunu vu bangā tsu.”

23 Yesu tonuko yi, “Vu da ma fudā baci? Uza ɗa baci dem u wushuki, a ka yanka yi tā ko ndya wa.”

24 Kute-kute tata u maku vi u 'yangasai kalagatsu, u danai, “N wushuku tā. Bangā mu n ukpaɗā u uwushuku u vā.”

25 An Yesu wenei kakumā ki kari utuwā n ilyaɗi a asu vi, u baranai ityoni i cingi yi u tonuko yi, “Avu

ityoni i cingi i tsubebe, n tonuko vu pecemgbene n eyi, kotsu vu doku vu uwa yi wa.”

²⁶ Aku ityoni yi i salai, i gbashangi maku mi cika, ikyamba i ne ya je, pini nala i pecemgbenei n eyi. Maku mi ma wokoi yavu kakushe, hal gbam ama ushani a danai, “U kuwa de.” ²⁷ Shegai Yesu kanaï kukere ku ne u 'yangaṣa yi, u 'yangaï tani n kushani.

²⁸ An Yesu tuwai u uwai a kuwa, atoni a ne a wece yi ukpawunsi, “Ndya i zuwai atsu tsu kpaḍai i'ya uwutukpa?”

²⁹ Aku u tonuko le, “Ucun u nala u tsu wuta wa, she n kvasu.”

*Yesu doku u danai ukuna u ukpa u ne
(Matiyu 17:22-23; Luka 9:43-45)*

³⁰ Pini nala, Yesu n atoni a ne a 'yangaï a baṣamgbanaï a uyamba u Galili, wa ciga tani uza u reve wa. ³¹ Kpaci atoni a ne a ḍa wa wenishike, wa tonusuko le, “A ka neke ta Maku ma Vuma akere a ama a wuna yi. A wuna yi baci, a'ayin a tatsu a wurai, wa 'yanga ta.”

³² Shegai a reve ili i'ya kadyanshi ki ka tonu wa, kpam a panai uwonvo u ḍa a ka wece yi.

*Ya lai tsupige?
(Matiyu 18:1-5; Luka 9:46-48)*

³³ A tuwai a Kafarnahum. An u uwai a kuwa, u wece le, “Kananamgbani ka iyen ka i'ari uyan a ure?”

³⁴ A paḍai bini, kpaci a ure vi a nanamgbana ta ko ya uzapige u le. ³⁵ Aku u dusuki u isaï Kupanamere vi, u tonuko le, “Uza ḍa baci dem wa ciga u woko uza u kapala, u kana ta she u woko uza

u makorishi a asuvu a ama gba. Kpam u gbashika ko ya wa.” ³⁶ Aku u bidyai maku ma kenu u zuwa yi a mere ma le, u wofo yi u tonuko le, ³⁷ “Uza da baci dem u wushai maku ma kenu ucun u na adama a kala ka va, mpa u wushai. Uza da kpam u wusha mu, mpa koshi u wushai wa, hal n uza da suku mu da u wushai.”

*Ukpaɗa u tsilala n Yesu
(Luka 9:49-50)*

³⁸ Aku Yahaya tonuko yi, “Kawenishiki, tsu wene ta vuma roku wa wutukpusa ityoni i cingi n kala ka vunu, aku tsu bishinka yi kpaci wa a asuvu a tsunu wa.”

³⁹ Shegai Yesu danai, “Bishinka ni wa. Vuma wa la wa yan ukunosavu n kala ka va, aku u laza kute-kute u dana ukuna u gbani kaci ka va wa.

⁴⁰ “Gba uza da baci dem bawu wa yan tsilala n atsu, uza u tsunu u da. ⁴¹ Uza da baci dem u ne da mini ma uso a mako adama a da i'ari aza a Kawauwi, n tonuko da, maken ma la wa, wa kpaɗa utsara katsupi ka malen ma manyan ma ne wa.

*Panai uwonvo u uyan unyushi
(Matiyu 18:6-9; Luka 17:1-2)*

⁴² Yesu lyai kapala n kadyanshi, “Da vuma roku wa zuwa maku ma te a asuvu a mmuku n kenu n na aza da a pityanangi na mpa u nusa, wa laka ta a siraka yi katali ka kira ka pige a udyoku u ne, a varangi yi a asuvu a kushiva. ⁴³ Kukere ku vunu ka zuwusa vu baci unyushi, ki da ka. Wa laka vu ta shana vu tsara uma n kukere ku te, n u da va uwa akina n akere a re, akina a da bawu a'ari ucimba. ⁴⁴ [Asu u azun a da a ka takuma a da bawu a ka kuwa, kpam a ka cimbusa akina yi wa.] ⁴⁵ Kune

ku vunu ka zuwusa vu baci unyushi, kiḁa ka. Wa laka vu t̄a shana vu tsar̄a uma n kune ku te, n u ḁa a ka varangu vu akina n a'ene a vunu a re. ⁴⁶ [Asu u azun a ḁa a ka takuma a ḁa bawu a ka kuw̄a, kpam a ka cimbus̄a akina yi wa.] ⁴⁷ Keshi ka vunu ka zuwusa vu baci unyushi, foḁo ka. Wa laka vu t̄a vu uwa a tsugono tsu Kashil̄a n keshi ka te, n u ḁa a ka varangu vu akina n a'eshi a re. ⁴⁸ Asu u azun a ḁa a ka takuma a ḁa bawu a ka kuw̄a, kpam a ka cimbus̄a akina yi wa.

⁴⁹ “N akina a ḁa a ka wulukpe ya dem, tyoku ḁa a tsu wulukpe uḁarakpa n̄a mkpaḁi.

⁵⁰ “Mkpaḁi ili i'ya i shinga, shegai n namgba baci bawu n yankpai kpam, n iyen i'ya a ka yankpusa n ḁa?”

“I rongo tyoku u mkpaḁi a asuvu a ḁe, i dusuku ndishi n shinga n atoku a ḁe.”

10

Uwenishike u Yesu a kaci ka upece u iyolo (Matiyu 19:1-12; Luka 16:18)

¹ Yesu 'ȳanḡai pini a asu vi, u banai a uḁongu u Yahuda a upashi u Aḡat̄a a Urudu. Aku kakum̄a ka ama ka doki ka ḁolomgbonoi a asu u ne, u wenishike le tyoku ḁa u cuwan̄akai.

² Afarishi a roku a tuw̄ai ara ne a ka ciga a wandi yi, a wece yi, “U gan vuma u aṣak̄a uka u ne?”

³ U wushunku le, “Ndya Musa tonuko ḁ̄a i yain?”

⁴ A danai, “Musa wushuku t̄a vali wa fuḁa t̄a u korongu tagar̄aḁa u upece iyolo u aṣak̄a uka u ne.”

◇

⁵ Yesu wushunku le, “Adama a uryagbaji u de da i zuwai Musa koronku da me le ma nala mi. ⁶ Shegai a kagita Kashila ka yan le ta vali n uka.
 ◇ ⁷ Adama a nala, vali u asaka tata u ne na mma u ne, u padara n uka u ne. ⁸ Kpam ama a re a le gba a woko ikyamba i te. A buwa kpam ama a re wa, shegai uza u te. ◇ ⁹ Adama a nala ili i'ya baci Kashila ka gawain, kotsu vuma u peci i'ya wa.”

¹⁰ An a gonoi a kuwa, atoni a ne a doku a wece yi ukuna u nala vi. ¹¹ U wushunku le, “Uza da baci dem u asakai uka u ne u zuwai u roku, tsishankala tsa wa yan n eyi. ¹² Uka u asaka baci tani vali u ne, aku u banai uza roku iyolo, tsishankala tsa dem wa yan.”

*Yesu na mmuku n kenu
(Matiyu 19:13-15; Luka 18:15-17)*

¹³ Ama a ka tukuso mmuku n kenu ara Yesu kotsu u sawa le, aku atoni a ne a barana le. ¹⁴ An Yesu wenei nala, u panai upan. U tonuko le, “Asakai mmuku n kenu-kenu n tuwa ara va, bishinka le wa, kpaci tsugono tsu Kashila tsu icun i le tsa. ¹⁵ Mayun n tonuko da, uza da baci dem bawu u wushai tsugono tsu Kashila tyoku da maku ma kenu ma tsu yan, wa u'uwa tsa wa.” ¹⁶ Aku u wofuso le u tafanku le akere, u zuwusuka le una u shinga.

*Kalobo ka utsari
(Matiyu 19:16-30; Luka 18:18-30)*

¹⁷ Gita da u gitai nwalu, aku vuma roku u wuranai n ilyadi, u kudangi a kapala ka ne u danai,

◇ **10:6** Kag. 1:27; Kag. 5:2; Kag. 12:36; Ishp. 110:1. ◇ **10:8** Kag. 2:24.

28 Bituru tonuko yi, “Atsu wa tani na, aza đa tsu asakai gba ili i tsunu tsu tonu vu?”

29-30 U wushuki, “Mayun n tonuko đa, uza đa baci dem u asakai kuwa n kashina ka ne adama a va n kadyanshi ka va, wa wusha ta ili i'ya i lai i'ya u asakai vi kakuma a'ayin a gogo-na. Wa tsa ta a'uwa amangatawun (100), hal n ashina dem ka**o**lo n mavura. Nala kpam dem uza đa baci u asakai atoku n amaku na mma n tata na mmuku n ne adama a va, wa tsa ta amangatawun u atoku n amaku na mma n tata na mmuku ka**o**lo n mavura. Kpam a'ayin a đa a ka tuwa wa tsa ta uma u đa bawu wari n utyoku. 31 Shegai aza đa a'ari a kapala ushani a ka woko ta makorishi, aza a makorishi tani a kapala.”

*Yesu doku u danai tyoku đa wa kuwa
(Matiyu 20:17-19; Luka 18:31-34)*

32 Yesu n atoni a ne a lyai kelime na nwalu ubana a Urishelima, kpam aya a kapala. Atoni yi a yain majiyan, aza đa a ka tonu yi kpam a panai uwonvo. U doku u purai Kupanamere vi paki, u tonuko le ili i'ya ya ba i rukpa a kaci ka ne. 33 U danai, “Atsa na tsa bana a Urishelima. A ka neke ta Maku ma Vuma a akere adarakpi a pige n awenishiki a Mele. A ka kidaga yi ta ugana u ukpa, aku a neke yi a akere a Awulawa. 34 A ka yanka yi ta majari, a cikpunka yi atatsa, a bawan yi, aku a wuna yi. A'ayin a tatsu a wura baci, aku u 'yanga.”

*Ufolu u Yakubu n Yahaya
(Matiyu 20:20-28)*

³⁵ Aku Yakubu n Yahaya mmuku n Zabidi a tuwāi ara Yesu, a danai, “Kawenishiki, tsa ciga tā vu yanka tsu ukuna u roku tsu folo vu baci.”

³⁶ U wece le, “Ndyā ya ciga n yanka dā?”

³⁷ A wushuki, “Kain ka va dusuku a tsugono tsu pige tsu vunu, asakā uza u te u tsunu u dusuku a ulyaki u vunu, uza u ire tani a ugulā.”

³⁸ U danai, “I reve ili i'ya ya folo vi wa. Ya fudā ya so mako ma upana ikyamba tyoku dā mpa ma tuwā n soi ko a lyuḅugu dā tyoku dā a ka lyuḅugu mu?”

³⁹ A danai, “Tsa fudā tā.”

U tonuko le, “Ya fudā tā ya so mako ma upana ikyamba tyoku dā ma so, a lyuḅugu dā tyoku dā a ka lyuḅugu mu. ⁴⁰ Shegai ndishi a ulyaki ko a ugulā u vā, mpa ma nakā wa. U aza dā Kashilā ka fobusukoi u dā.”

⁴¹ An atoni a ne kupa dā a buwai a panai nala, a gitai upana upan u Yakubu n Yahaya. ⁴² Yesu isa le gbā a asu u te, u danai, “Aza dā a revei n tsugono tsu Awulawa, a tsu wenike le tā ucira, kpam ngono n pige n tsu wenike le tā ucira cika. ⁴³ Shegai ara de nala wa, uza dā baci dem wa ciga u woko uzapige a mere ma de, u kanā tā u woko kagbashi ka de. ⁴⁴ Kpam ko ya baci wa ciga u woko a kapala, u kanā tā u woko kagbashi ka ama gbā. ⁴⁵ Kpaci Maku ma Vuma ma tuwā adama a dā a ka gbashika yi wa, shegai u gbasha, u nakā kpam uma u ne katsupi adama a ama ushani.”

*Batimawu karumbā u wenei
(Matiyu 20:29-34; Luka 18:35-43)*

⁴⁶ Yesu n atoni a ne a rawai a ilyuci i Jeriko kaḅolo n kakumā ka ama ushani. An a ka wutā a

ilyuci yi, karumba ka roku ndishi a ikengi i ure wa folo. Kala ka ne ka Batimawu maku ma Timawu. ⁴⁷ An u panai Yesu uza u Nazara da, u gitai isali, “Yesu, maku ma Dawuda, pana asuvayali a va!”

⁴⁸ Ama ushani a barana yi a tonuko yi u pada, shegai u lapulai u salai cika, “Maku ma Dawuda, pana asuvayali a va!”

⁴⁹ Yesu shamgbai, u danai, “Isa ni.” Aku a ba a isa yi, a tonuko yi, “Pana kayanyan! 'Yanga! Wa isa vu.”

⁵⁰ Aku u varangi kunya ku uwambana ku ne, u 'yangai n ucira she ara Yesu.

⁵¹ Yesu wece yi, “Ndya va ciga n yanka vu?”

U danai, “Kawenishiki, ma ciga n wene asu.”

⁵² Yesu danai, “Wala, upityanangu u vunu u tansa vu de.”

Kute-kute u lazai u wenei asu, aku u tonoi Yesu a lazai.

11

Aza Urishelima a ryabusai Yesu

(Matiyu 21:1-11; Luka 19:28-40; Yahaya 12:12-19)

¹ An Yesu n atoni a ne a yain evu n Urishelima, n Betafaji, n Batani a asu u Masasa ma Zayitum, u suki atoni a ne a re. ² U tonuko le, “Uwai a une u da wari a kapala ka de nala vi, n u'uwa u de ya wene ta maku ma makparyagi ma bawu a ta'ai uyuwa usiri. I surukpa ma i tuko. ³ Uza da baci dem u wece da ili i'ya i zuwai ya tatsukpa ma, i tonuko yi, 'Asheku a da a ka ciga ma, kpam wa gonuko ta ma gogo-na.' ”

⁴ Aku a lazai a ba a cinai maku ma makparyagi mi usiri a uwotsu u kuwa evu n ure. An a ka surukpa ma, ⁵ ama da a'ari pini kushani a asu vi a wece le, “Ndy a i zuwai ya surukpa ma?” ⁶ A wushunku le tyoku da Yesu tonuko le, aku ama yi a asaka le a lazai.

⁷ An a tuko yi maku ma makparyagi mi, a polusoi aminya a upalaka a le a zuba u ne, aku u yuwai. ⁸ Ama ushani a polusoi aminya a upalaka a le a ure, aza roku tani a polusoi avuku a da a sataasai a agbaji. ⁹ Aza a kapala n aza a kucina a rongoi isali n a dansi, “Hosana,* cikpalai Kashila! Kashila ka zuwuka uza da u tuwai n kala ka Magono ma Zuba unā u shinga! ◇ ¹⁰ Kashila ka zuwuka tsugono tsu tata u tsunu Dawuda tsa tsa tuwa na vi unā u shinga! Hosana, cikpalai Kashila!”

¹¹ Aku u uwai a Urishelima u uwai a Kuwa ku Kashila. An u webelishi ko ndya wa, u wenei kaara ka kotsoi, aku u wutai u banai a Batani kabolo n Kupanamere vi.

*Yesu yankai madanga ma kapopi unā
(Matiyu 21:18-19)*

¹² An kain ka wansai, a asakai Batani, Yesu panai kambulu. ¹³ An u wenei madanga ma kapopi ma mari n avuku a mbari, u ba u webelei ko ma matsa. An u rawai a asu vi, u wene ili wa she avuku, kpaci a'ayin a ilimaci a kapopi a da wa. ¹⁴ Aku u tonukoi kapopi ki, “Uza wa doku wa lya

* **11:9** “Hosana” idyani i'ya ama a tsu danasa uzapige i'ya tsara a naka yi tsupige. Kalen ka ne ka, “Kashila ka wauwa yi!” ko kpan “A cikpala yi.” ◇ **11:9** Ishp. 118:25-26.

kpam ilimaci i kapopi ara vunu wa.” Kpam atoni a ne a panaka yi ta u danai nala.

Yesu lokoi aza a tsilaga a Kuwa ku Kashila
(*Matiyu 21:12-17; Luka 19:45-48; Yahaya 2:13-22*)

¹⁵ N urawa a Urishelima, Yesu uwai a Kuwa ku Kashila, aku u gitai uloko aza da a ka tsila n a dengi pini. U mutsukpusai iteburu i aza a usavafasa ikebe n ikirika i adengi ntambara. ¹⁶ Kpam u asaka uza da u cangai ili i roku u wura pini a ulanga u Kuwa ku Kashila ki wa. ¹⁷ Aku u weni-
ishike le u danai, “A korongu wa, a da ‘A ka isa kuwa ku va kuwa ku kvasu ka ama a iyamba gba wa.’? ◇ Shegai eda i gonukoi ka kaaɓuru ka aza a magalaka.”

¹⁸ An adarakpi a pige n awenishiki a Mele a panai, a gitai ubolo ure u da a ka wuna yi, kpaci a ka pana ta uwonvo u ne an ama gba a yain majiyan n uwenishike u ne.

¹⁹ An kuvuli ku yain, aku a asakai ilyuci yi.

Uwenishike a kaci ka u'ekpe u kapopi
(*Matiyu 21:20-22*)

²⁰ An a ka wura n usana, aku a wenei madanga mi ma ekpei hal n alu. ²¹ Bituru cibai, aku u tonukoi Yesu, “Kawenishiki, webele, madanga ma vu yankai unu vi ma ekpe de.”

²² U wushunku le, “Pityanangi n Kashila. ²³ Mayun n tonuko da, vuma da baci dem u tonukoi masasa ma na, ‘Muda ba vu rukpa a kushiva,’ kpam bawu u yain malala a katakasuvu ka ne, shegai u pityanangi ili i'ya u danai, a ka

◇ 11:17 Isha. 56:7; Iri. 7:11.

yanka yi t̄a i'ya. ²⁴ Adama a nala n tonuko d̄a, ili i'ya baci dem i foloi n kavas̄u, wushuki i ts̄ara i'ya d̄e, kpam ya woko t̄a i d̄e. ²⁵ A'ayin a d̄a baci dem i shamgbai uyan kavas̄u, i'a baci n uza d̄a ya pana upan, cimbusuk̄a ni. Tata u d̄e uza d̄a w̄ari a zuba wa cimbusuk̄a d̄a t̄a dem unyushi u cingi u d̄e. ²⁶ [Shegai i cimbusuk̄a baci ama wa, nala dem Tata u d̄e uza d̄a w̄ari a zuba wa cimbusuk̄a d̄a unyushi u cingi u d̄e wa.]”

*Keci a kaci ka ucira u Yesu
(Matiyu 21:23-27; Luka 20:1-8)*

²⁷ A doki a gonoi a Urishelima, tyoku d̄a Yesu w̄ari nwalu a asuvu a Kuwa ku Kashil̄a, ad̄ar̄akpi a pige n awenishiki a Mele n̄ nkoshi n pige a tuw̄ai ara ne. ²⁸ A wece yi, “N ucira u eni u d̄a va yansa ili i naha gb̄a? Kpam ya nak̄a vu ucira u d̄a va yansa i'ya?”

²⁹ U wushunku le, “Ma yan d̄a t̄a dem keci. I wushunku mu baci, mpa dem ma tonuko d̄a t̄a ucira u d̄a ma yans̄aka ili i na yi. ³⁰ Tonuko numu: Ucira u ulyuḅugusu u Yahaya a zuba d̄a u wut̄ai ko a asu u ama?”

³¹ A dansai utyoku u le a danai, “Tsu dana baci a zuba d̄a u wut̄ai, wa dana t̄a ndya i ḅishinka tsu uwushuku n eyi? ³² Kpam tsu dana baci a asu u ama d̄a u wut̄ai, kakum̄a ka na ka pana t̄a upan u tsunu.” A panai uwonvo u kakum̄a ki, kpaci ya dem u bidya t̄a Yahaya matsumate ma. ³³ Aku a wushunki yi a danai, “Tsu reve wa.”

Aku u tonuko le, “Mpa dem ma tonuko d̄a ko ucira u eni u d̄a ma yans̄aka ili i na yi wa.”

12

Agisani a azamaninga a cingi (Matiyu 21:33-46; Luka 20:9-19)

¹ Yesu gita le uyanka kadyanshi n agisani u danai, “Vuma roku u da u yain kashina ka cinwi, u kanzai ka u gavāi kaḍakā ka ukpokuso ilimaci i cinwi yi. U mai kpam kunukuzuba ku uza u uwundya kashina ki. Aku u nākāi acimbi a roku haya u lazai nwalu. ² An a'ayin a uta a yain, u suki kagbashi ka ne ka te a asu u aza a haya yi u wushika yi a asuvu ucanga u kashina vi. ³ Acimbi yi a kānā yi a lapai, aku a loko yi akere a de. ⁴ Aku u doku u sukunku le kagbashi ka roku, eyi kpam a gbasha yi a kaci, a yanka yi uwono. ⁵ U doki u suki kpam uza roku, eyi tani a wuna yi. Nala u sukusi ama ushani, a lapusai aza roku, aza roku tani a wunusa le. ⁶ U buwai n uza u te, maku ma ne ma wa ciga cika. A makorishi u suki yi, u danai, ‘A ka wene tā karingā ka maku ma va!’ ⁷ Shegai aza a haya yi a sheshei utyoku u le, ‘Maku ma kagitā ma ne ma gai pa vi. Tuwāi tsu wuna ni, tsarā agadu yi a woko a tsunu.’ ⁸ Aku a kānā yi a wunai, a varangi yi a uroto u kashina vi.

⁹ “Ndya uza u kashina vi wa yan? Wa tuwā tā u wuna aza a haya yi, u nākā ka aza roku. ¹⁰ I tāa uyan kāneshi a tagarada u Kashilā naha wa?

‘Katali ka aza a kuma a 'yuwain, ka ka lakai kalen cika a asu u kuma. ¹¹ Manyan ma Asheku ma la vi, ara tsunu tani ili i majiyan i'ya.’ ”

◇

¹² Azapige a aza a Yahuda yi a bolo ƚ̣ kotsu a kaṅa yi, kpaci a reve ƚ̣ a kaci ka le ka u yain agisani yi. Shegai a ka pana ƚ̣ uwonvo u ama, adama a nala a aṣaḳa yi u lazai.

*Utsupa u utafa ara Kaisa Magono
(Matiyu 22:15-22; Luka 20:20-26)*

¹³ An nala wurai, azapige a aza a Yahuda yi a sukunki Yesu Afarishi a roku n ama a Hiridu a wandi yi n keci. ¹⁴ An a rawai ara ne, a tonuko yi, “Kawenishiki, tsu reve ƚ̣ vu tsu dansa ƚ̣ ukuna u mayun, kpam ya dem unā u te da vu bidya yi. A'ayin a da dem va wenishike ukuna u Kashila, vu tsu dansa ƚ̣ ukuna u mayun, vu tsu dambula n ukuna u da azapige a tsu dansa a kaci ka vunu wa. Tonuko tsu, ugan tsu tsupa Kaisa magono utafa?”

¹⁵ Tsu tsupa ko tsu kpaḍa utsupa?

Eyi tani an u revei wanda da a ka wanda yi, u tonuko le, “Nɗya i zuwai ya kondo mu? Tuko numu ukebe u azurufa* n wene.”

¹⁶ A tuko yi. Aku u wece le, “Kulu n kala ka yai ka kari pini a ukebe vi?”

A danai, “Ku Kaisa ka.”

¹⁷ Aku u tonuko le, “Naḳai Kaisa ili i'ya i'ari i Kaisa; Kashila kpam i naḳa yi ili i'ya i'ari i Kashila.”

A yain majiyan cika.

*Keci a kaci ka u'yangā u ukpa
(Matiyu 22:23-33; Luka 20:27-40)*

¹⁸ Aku aza a Sadusi† (aza da bawu a wushuki n u'yangā u ukpa) a tuwai ara Yesu, a wece yi,

* **12:15** Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i Uḅanga.

19 “Kawenishiki, Musa koronku tsu ƙa a kaci ka tsiranā. U da uza u kuwā baci u asakāi uka bawu mmuku, u ƙana ƙa utoku u ne u sotuku uka vi u matsaka yi mmuku. 20 A yan ƙa a'ali a roku ama a shindere, uza n utoku u ne. Uza u kagita u zuwai uka, u kuwai u asaka maku wa. 21 Uza u ire (uza da u tono yi) u sotuki marana mi, eyi dem u kuwai u asaka maku wa. Nala dem n uza u tatsu. 22 Gba le gai uza wa la u asakāi maku wa. A makorishi uka vi dem u kuwai. 23 Kain ka u'yangā a ukpa, uka u yai u da wa woko, cinda gba le a zuwusa yi?”

24 Yesu wushuki, “An bawu i revei Tagarada u Kashila,† kƙam i reve ucira u Kashila wa, da i zuwai i puwain. 25 Kƙaci a 'yangā baci a ukpa a ka yan iyolo wa, kƙam a ka wutukpa iyolo wa. Shegai tyoku u atsumate a zuba a da a ka woko. 26 A ukuna u u'yangā u akushe, i taƙa ukāneshi a tagarada Musa a asu u alabari a maku ma madanga ma ma tasa akina wa, an Kashila ka danai, ‘Mpa Kashila ka Ibirahi, Kashila ka Ishaku, n Kashila ka Yakubu?’ ◇ 27 Eyi Kashila ka akushe ka wa, shegai ka aza a uma. Mayun da i puwain.”

Mele ma ma lai ugbonguro

(Matiyu 22:34-40; Luka 10:25-28)

28 Aku kawenishiki ka Mele ka roku ka tuwai ka panaka le a'ari kananamgbani. An u wenei Yesu wushunku le mai, aku u wece yi, “Gba a asuvu a mele, ma eni ma ma lai ugbonguro?”

29 U wushunku yi, “Ma ma lai ugbonguro ma, ‘Panai, aza a Isara'ila! Magono ma Zuba Kashila ka tsunu, aya koshi Magono ma Zuba. 30 Ciga

◇ 12:26 Uwt. 3:6.

Magono ma Zuba Kashila ka vunu n katakasuvu ka vunu n uma u vunu gba. Vu cigi yi kpam n kakiri ka vunu n ucira u vunu gba.’ ³¹ Ma ma tono yi tani ma, ‘Ciga uza u karen u vunu tyoku da va ciga kaci ka vunu.’ ³² Mele ma roku ma la ma ma lai ma nala mi wa.”

³² Aku kawenishiki ka Mele ka danai, “Mayun da vu, Kashila ka te ka, uza roku wa tani la wa, she eyi. ³³ A cigi yi gba n katakasuvu, gba n kakiri, gba n ucira. Kpam vu cigi uza u karen u vunu tyoku da va ciga kaci ka vunu, ili i na yi i la ta ufarakpa u urunukpa n ukidasa a mbari.” ³⁴

³⁴ An Yesu wenei u wushunki yi mai, u tonuko yi, “Va mbari n tsugono tsu Kashila wa.”

Pini nala, uza u doku kawan kpam u wece yi wa.

*Keci a kaci ka maku ma Dawuda
(Matiyu 22:41-46; Luka 20:41-44)*

³⁵ An Yesu wa wenishike a Kuwa ku Kashila, u weckei, “Nida awenishiki a Mele a ka dana Kirisiti Kawauwi maku ma Dawuda magono ma? ³⁶ Kulu Keri ku zuwai Dawuda danai,

‘Magono ma Zuba ma tonukoi Asheku a va, dusuku a ulyaki u va, hal she n tafangu vu a zuba u atokulalu a vunu.’ ³⁷

³⁷ “Dawuda n kaci ka ne u isa baci Kawauwi Asheku, nida wa yansa u woko maku ma Dawuda?” Kakuma ka pana ka yi n ipeli.

*Yesu todugboi awenishiki a Mele
(Matiyu 23:1-36; Luka 20:45-47)*

◇ 12:30 U.Ml. 6:4-5. ◇ 12:31 Adkp. 19:18. ◇ 12:32 U.Ml. 4:35.

◇ 12:33 Hos. 6:6. ◇ 12:36 Ishp. 110:1.

³⁸ Tyoku ḁa wa wenishike le, u danai, “Kiranai n awenishiki a Mele aza ḁa a ka ciga kutambu n aminya a pige. A tsu la ṭa uciga a danasa le a kuden n tsupige. ³⁹ Kpam a lai n uciga a asu u ndishi u ḁa u lai tsulobo a agata a Kashila, n a asu u shinga a asu u abiki. ⁴⁰ Shegai a tsu lyasa ṭa ucanga u nraṇa, a rongo kpam uyansa kavasū ka ugadi adama a ukimbuṣa u a'eshi. Icuṇ i ama a nala a ka yan le ṭa mavura cika.”

Kune ku maraṇa
(Luka 21:1-4)

⁴¹ Yesu dusuki evu a asu u uzuwusa u ikebe u Kuwa ku Kashila, wa wundya tyoku ḁa ama a ka zuwusa ikebe a asu u uzuwusa u ikebe yi. Aza a utsari ushani a tsungi pini ikebe ushani. ⁴² Aku maraṇa ma roku uza u unambi u tuwa u zuwai irim i re i kenu.† ⁴³ Aku u isaṇi atoni a ne u tonuko le, “Mayun n tonuko ḁa, maraṇa ma nala ma la ṭa gba aza ḁa a zuwai ikebe i le a asu u uzuwusa u ikebe u nala vi. ⁴⁴ Kpaci ele a asuvu a utsari u le u ḁa a zuwusai, shegai eyi asuvu a unambi u ne u ḁa u bidyai gba, u zuwai ikebe i ulyaka ilikulya i ne.”

13

Kadyanshi ka uwaṣa u Kuwa ku Kashila
(Matiyu 24:1-2; Luka 21:5-6)

¹ N uwuta u Yesu a Kuwa ku Kashila, katonni ka ne ka te ka tonuko yi, “Kawenishiki, kondo ve icun i atali a nala yi! N icun i kuma ku nala ki!”

† **12:42** Kondo “Irim i kenu” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i U6anga.

² Yesu wushunki yi, “Vu wene kuma ku pige ku nala? Katali ka la ka a ka asaka utadangi a zuba u utoku u ne bawu a wasai ka wa.”

*Kagita ka upana u ikyamba
(Matiyu 24:3-14; Luka 21:7-19)*

³ Tyoku da Yesu wari ndishi a Masasa ma Zayitum ma ma wundyamgbana n Kuwa ku Kashila, Bituru n Yakubu n Yahaya n Andurawu a wece yi a ikengi, ⁴ “Tonuko tsu, nwere da a ka yan ili i nala yi? Kpam icun i iryoci i eni i'ya a ka wene ya ciga baci i gita?”

⁵ U tonuko le, “Kiranai kotsu uza roku u puwunsa da wa. ⁶ Ama ushani a ka tuwa ta n kala ka va, a dana alya Kirisiti Kawauwi, hal a puwunsa ama ushani. ⁷ I pana baci ukuna u kuvon n alabari a kuvon, kotsu asuvu a de a 'yanga wa. U kana ta u gita nala, shegai makorishi ma kotsu wa. ⁸ Kaletsu ka ama ka 'yangasaka ta kaletsu ka ama roku. Tsugono kpam tsu 'yangasaka tsugono. Iyamba ya gada ta a asu kau-kau, kpam a ka yan ta kambulu. Shegai gba nala vi kagita ka upana u ikyamba ka ve.

⁹ “Shegai eda she i kirana. A ka kana da ta a banka a asu u Asheshi a Pige, a bawan da a asuvu a agata a Kashila. A neke da akere a aza a tsugono na ngono adama a kala ka va, an i tonuko le ukuna u va. ¹⁰ Shegai kahu makorishi ma tuwa, she a yanka aletsu a ama gba Kadyanshi ka Shinga ka va. ¹¹ A'ayin a da baci dem a banka da a asu u afada a neke da, kotsu i dambula a ili i'ya ya dana wa. Shegai gba ili i'ya baci dem a naka da i'ya ya dana. Kpaci eda ya dansa wa, Kulu Keri ka.

¹² Vuma wa neke t̄a utoku u ne a wuna yi, tata kpm dem nala wa yanka maku ma ne. Mmuku kpm n 'yangasaka isheku i le hal a zuwa a wuna le. ¹³ Ama gba a ka 'yuwan da t̄a adama a kala ka va. Shegai gba uza da baci dem u kawunki hal ubana a makorishi, a ka wauwa yi t̄a.

Upana u ikyamba u pige
(*Matiyu 24:15-28; Luka 21:20-24*)

¹⁴ “A'ayin a'a t̄a a utuwa, ada ya wene ili i icadi i shamgba a asu u da bawu i gain i shamgba.” (Uza da wa yan kaneshi, u reve ili i'ya asu u na wa tonon!) “Aza da a'ari a uyamba u Yahuda she a bana a nsasa. ¹⁵ Uza da baci dem wari a zuba u kukpa ku kunu ku ne, kotsu u cipa u uwa a kuwa u bidya ili i roku wa. ¹⁶ Uza da wari a kashina, kotsu u gono a ilyuci u bidya kunya ku upalaka ku ne wa. ¹⁷ Ter de aka a atsuma n aza a mmuku n shili a a'ayin a nala yi! ¹⁸ Yanyi kavasus kotsu ukuna u nala vi u git̄a n ilyushi wa. ¹⁹ A'ayin a nala yi a ka yan t̄a upana u ikyamba u pige, u da bawu a tabai uyan tun a'ayin a da Kashila ka yain likimba hal utuwa ara. A ka doku a ka yan a da kpm wa hal ubana a makorishi. ²⁰ U woko baci Magono ma Zuba ma jebei a'ayin yi wa, uma wa la wari wa la wa. Shegai adama a aza da a dangasai vi da i zuwai u jebei a'ayin yi.

²¹ “A'ayin a nala yi ko ya baci tonuko da webelei Kawauwi ka na, ko webelei aya de! Kotsu i wushuku wa. ²² Kpaci awauwi a kaban na ntsu-mate n kaban a ka tuwa t̄a a yain iryoci n ikunesavu kotsu a puwunsa aza da a dangasai, wa yan

baci. ²³ Kiranai, kpaci n tonuko dā tā ko ndya wa gampa.

*Utuwā u Maku ma Vuma
(Matiyu 24:29-31; Luka 21:25-28)*

²⁴ “Shegai a'ayin a upana u ikyamba a nala a wura baci, kaara ka limanā tā, uwoto tani wa naka katyashi wa.

²⁵ Atala a ka rukpusa tā, kpam a gbađā ili i pige i pige i'ya i'ari a zuba.

²⁶ A'ayin a nala a dā a ka wene Maku ma Vuma ma tuwā a asuvu a alishi, n ucira u pige u tsugono.

²⁷ Aku u suku atsumate a zuba a 6olomgbono aza dā a dangasai a abon a nishi a likimba; wata, ili i'ya i bidyai a mbari n likimba n naha ubana a utyoku u zuba u nide.

*Udani a kaci ka madanga ma kapopi
(Matiyu 24:32-35; Luka 21:29-33)*

²⁸ “Rotsongusi a iryoci i madanga ma kapopi. A'ayin a dā baci i wenei atyangi a ne a limanai, aku a gitai utopo avuku, i reve tā an ilyushi i yain evu.

²⁹ Nala kpam dem a'ayin a dā baci dem i wenei ili i nala yi ya gitasa, ya reve tā an a'ayin a yain evu n uyan. ³⁰ Mayun n tonuko dā, ama a gogo-na a ka kotso wa, she a shadangu ili i na yi gba. ³¹ Zuba n likimba wa cimba tā, shegai kadyanshi ka va ka cimba wa.

*Kain ka ugono u Kawauwi
(Matiyu 24:36-44; Luka 17:26-30, 6)*

³² “Shegai ukuna u kain ka nala ki ko ulapa u uwule vi, uza wā la u revei ka wa. Atsumate a zuba ko Maku, a reve ka wa. Tata dā koshi u revei ka.

³³ Kiranai i rongo n afofi n i yanyi kavasu. Kpaci i reve a'ayin a da ulapa u uwule vi wa yan wa.

³⁴ “Utuwa u Maku ma Vuma wa ta tyoku u vuma da u yain nwalu, u asankai agbashi a ne manyan ma ya dem wa yan, aku u tonukoi uza u uwundya u utsutsu u rongo n afofi. ³⁵ Rongoi n afofi, kpaci i reve kain ka uza u kuwa wa gono wa, wa fuda ta u gono n kuvuli, ko a mere ma kayin, ko n kpasani, ko n usana. ³⁶ Kotsu u tuwa u danda da n i lavuti wa. ³⁷ Ili i'ya n tonuko da kpam ma tonuko ya dem i'ya, i rongo n afofi.”

14

*A boloi ure u da a ka wuna Yesu
(Matiyu 26:1-5; Luka 22:1-2; Yahaya 11:45-53)*

¹ A'ayin a re a da a wokoi, a yain Abiki a Up-asamgbana n Abiki a Ilikulya i'ya i Nambai Yisti. Aku adarakpi a pige n awenishiki a Mele a boloi ure u da a ka kana Yesu usokongi kotsu a wuna. ² A danai, “Shegai tsa kawan tsa yan u da a a'ayin a abiki a na wa, kawa ama a ka 'yangasaka tsu ta.”

*A tsunki Yesu manivi ma magulani
(Matiyu 26:6-13; Yahaya 12:1-8)*

³ A'ari pini Yesu wari a Batani a kuwa ku Simo uza da caupa wari makutu. Eyi pini n u lyayi ilikulya, uka roku u tuwai n majuju ma manivi. Manivi mi ma magulani* ma kpam ma ta n ikebe cika. U kukpai una u majuju mi, u tsalai manivi mi gba a kaci ka Yesu. ⁴ Ama roku a da a'ari pini a asu vi a panai upan. A yamgbana kadyanshi,

* **14:3** A yan ta majuju mi n katali ka a ka isa alabasta. Manivi mi kpam a yan ta ma n ili i'ya a ka isa naradi.

“Ndya kalen ka koli ka manivi naha? ⁵ Ma ratsa t̄a a denge ma ikebe i'ya i lai i'ya uza wa yan manyan ma uwoto kupa n u re,† aku a pecike aza a unambi.” A kaṇa yi uyanka tsali n asuvu a shen.

⁶ Shegai Yesu danai, “Asaka ni shiriri! Ndya i zuwai ya damgbaraṣa yi? Ili i shinga i pige i'ya u yanka mu. ⁷ Kain dem i'a t̄a kaḅolo n aza a unambi, kain ka baci dem, ya ciga ya fuḁa t̄a i yanka le ili i shinga. Shegai mpa ma kaḅolo n aḁa kain dem wa. ⁸ Eyi gbam u daraḁa t̄a hal u tsunki ikyamba i va n manivi kahu kacidaḁa ka va. ⁹ Mayun n tonuko ḁa, gb̄a ko nte baci a ka yan Kadyanshi ka Shinga a likimba, she a yan kadyanshi ka ili i shinga i'ya uka u naha vi u yain, kpam a ka rongo yi t̄a ucibusa.”

*Yahuza Isikariyoti u wushuki u neke Yesu
(Matiyu 26:14-16; Luka 22:3-6)*

¹⁰ Yahuza Isikariyoti uza u te a asuvu Ku-panamere yi, u banai a asu u adaraḁkpi a pige kotsu u neke Yesu ara le. ¹¹ An a panai nala a yain mazanga hal a zuwamgbanai a ka naḁa yi ikebe. Eyi tani u gitai uzama tyoku ḁa wa yan u neke yi.

*Yesu lyai ilikulya i Abiki a Upasamgbana
(Matiyu 26:17-25; Luka 22:7-14; Luka 22:21-23;
Yahaya 13:21-30)*

¹² Kain ka kagitaḁa ka Abiki a Ilikulya i'ya i Nam-bai Yisti, kain ka a cuwanaḁakai ukidaṣa mmuku ma a'ondom, kain ka Abiki a Upasamgbana ka la vi. Atoni a ne a wece yi, “Nte va ciga tsu ba tsu

† **14:5** Akorongi a cau a cau a kagitaḁa a korongu t̄a “ikebe i azurufa 300.” Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i Uḁanga.

fobusuko vu a asu u da va lya ilikulya i Abiki a Upasamgbana?”

¹³ Aku u suki atoni a ne a re. U tonuko le, “Uwai a ilyuci, ya bana ta i gawunsa n vuma roku u cangai malanda ma mini, i toni yi, ¹⁴ kuwa ka baci dem u uwai, i tonuko uzakuwa vi, kawenishiki ka danai, nte kunu ka wa lya ilikulya i Abiki a Upasamgbana n atoni a ne kari? ¹⁵ Wa wenike da ta kunukuzuba ka a fobusoi ucanga, nte ya fobusuko tsu pini.”

¹⁶ Atoni yi a 'yanga a uwai a ilyuci. A cinai tani tyoku da u tonuko le. Aku a fobusoi Abiki a Upasamgbana.

¹⁷ An kuvuli ku yain, aku u tuwai kabolo n Kupanamere vi. ¹⁸ A'ari ulya ilikulya, Yesu danai, “Mayun n tonuko da, vuma u te a asuvu a de wa neke mu ta, k pam uza da tsa lya kabolo n eyi.”

¹⁹ A namgba ta katsuma cika, aku a gitā yi uwecishe maten-maten, “Mpa wa?”

²⁰ U wushunku le, “Uza u te da gai a asuvu a Kupanamere, uza da tsa lya kabolo a kapara ka te. ²¹ Maku ma Vuma ma kuwa ta tyoku da a korongi ukuna u ne. Ter! Vuma da wa neke Maku ma Vuma mi, a'ari a matsa yi baci wa, wari u laka yi ta.”

Yesu n atoni a ne a lyai ilikulya

(Matiyu 26:26-30; Luka 22:14-20; 1 Korintiya 11:23-25)

²² A'ari pini ulya ilikulya yi, Yesu bidyai burodi u cikpai Kashila, aku u jibamgbanasai u da. U nakai atoni a ne u danai, “Wushai na vi ikyamba i va i'ya.”

²³ U bidyai mako ma mini ma cinwi u cikpai Kashila. U naka le a soi. ²⁴ Aku u danai, “Naha vi

mpasa n va n da n da a wotsongi a adama a ama ushani. Kashila ka yan ta manyan na mpasa n na mi tsara u yain kazuwamgbani ka savu n ama a ne. ²⁵ Mayun da an bawu ma doku ma so mini ma cinwi she kain ka ma so ma savu a tsugono tsu Kashila.

²⁶ An a kotsoi ulya ilikulya yi, a shipai ushipa a cikpalai Kashila. Pini nala, a lazai ubana a Masasa ma Zayitum.

Bituru wa nana ta Yesu

(Matiyu 26:31-35; Luka 22:31-34; Yahaya 13:36-38)

²⁷ Yesu tonuko le, “Gbā de ya suma ta i asaka mu, kpaci nala wari ukorongi a tagarada u Kashila, ‘Ma gala ta kaliniki ki, ncon mi kpam ma wacuwa ta.’” ²⁸ Shegai a 'yangaasa mu baci, ma lasa da ta ubana a asuvu a Galili.”

²⁹ Bituru tonuko yi, “Ko atoku a va a suma baci gbā le, mpa ma suma wa.”

³⁰ U danai, “Mayun n tonuko vu, n kayin ka na kahu kapen ka sala isali i ire, va nana mu ta vu dana vu reve mu wa hal kutatsu.”

³¹ Shegai Bituru lapulai u wushuki n ucira, “Ko wuna da baci a ka wuna mu kabolo n avu, ma nana an n reve vu wa.” Gbā le dem nala a dansai.

Yesu yain kvasu a Getisimani

(Matiyu 26:36-46; Luka 22:39-46)

³² A rawai a asu u da wari na ndanga n zayitum asu u da a ka isa Getisimani. Yesu tonukoi atoni a ne, “Dusuki ve pini na hal n ba n yain kvasu.”

³³ Aku u bidyai Bituru n Yakubu n Yahaya. Kpam u

◇ 14:27 Zak. 13:7.

gita de upana ikyamba cika n kadambula ushani.
³⁴ Aku u tonuko le, “Uma u va wa pana ta ikyamba cika, yavu ma kuwa. Rongoi na n afofi.”

³⁵ An u lyai kapala kenu, aku u kudangi u varai kaci a iyamba u yain kvasu, ko wa yan a takpa yi ulapa u uwule vi. ³⁶ Aku u danai, “Tata, ili dem i uyan i'ya ara vunu. Takpa mu mako ma mballa mi. Ko n nala ukuna u va u da a ka tonowa, she u vunu.”

³⁷ Aku u gonoi a asu u atoni a ne yi u cina le n a lavuti. U tonukoi Bituru, “Bituru alavu a da vari? Va fuda va rongo n vu wundi ulapa u uwule u te wa? ³⁸ Rongoi n afofi n kvasu, kotsu i tuwa i rukpa a asuvu a ukondo wa. Kulu ku de ku ciga ta ku yain ili i'ya i gain, shegai ikyamba i'a n ucira wa.”

³⁹ Aku u doku u gonoi uyan kvasu, u rongoi utonusuko kadyanshi ka baci ki. ⁴⁰ An u gonoi u doku u cina le alavu, kpaci alavu a shadangu le de a'eshi cika, ele tani a nambai ili i'ya a ka tonuko yi.

⁴¹ An u gonoi u tatsu, u wece le, “Hal n gogo-na alavu a da i buwai n i wunvugusi? U ratsa ta nala ulapa u uwule u yan de. A neke de Maku ma Vuma a akere a aza a unyushi u cingi. ⁴² 'Yangai tsu walai. Kaneki ka va ka la ka tuwa.”

A kanai Yesu

(Matiyu 26:47-56; Luka 22:47-53; Yahaya 18:3-12)

⁴³ U kimba gbam unwa, aku a wenei Yahuza uza u te a asuvu a Kupanamere yi, n kakuma ka ama, n iburundu na mkpaukpau a akere a le. Adarakpi a pige n awenishiki a Mele na nkoshi a lya a tutsuku le. ⁴⁴ Kaneki ki ka sheshike le ta kahu

a tuwā, u danai, “Uza dā baci n wambatsai, aya, i kaṅa yi, i laza n eyi.”

⁴⁵ N urawa u ne, u banai ara Yesu u danai, “Kawenishiki.” Aku u woḅo yi. ⁴⁶ Ele tani a kaṅa yi. ⁴⁷ Shegai uza u te a asuvu aza dā a'ari kushani ki, u talai burundu u ne, aku u kapamgbanai kutsuvu ku kagbashi ka Magono ma Adarākpī u takpamgbanai ka.

⁴⁸ Yesu wece le, “Tuwā dā i tuwāi n iburundu na mkpaukpau i kaṅa mu, yavu uza u magalaka? ⁴⁹ Kain dem maṅa ta kaḅolo n aḍa a Kuwa ku Kashila na n wenishiki, kpam i kaṅa mu wa. Shegai yan dā a yain nala tsara a shadangu udani u tagarada u Kashila.”

⁵⁰ Pini nala, atoni a ne a sumai a asaka yi. ⁵¹ Kalobo ka roku kpam n kunya ku uwambana ku ne koshi, u tono yi. An a zarai kotsu a kaṅa yi, ⁵² u asanka le kunya ki, u sumai kataḅa.

Yesu a kapala ka Asheshi a Pige

(Matiyu 26:57-68; Luka 22:54-71; Yahaya 18:13-24)

⁵³ Pini nala, a bankai Yesu a asu u Magono ma Adarākpī. Gba adarākpī a pige na nkoshi n awenishiki a Mele a ɓolomgbonoi ara ne. ⁵⁴ Bituru tani wa tono yi mbari mbari, hal she a ulanga u kuwa ku Magono ma Adarākpī mi. U dusuki a asuvu adagari a Kuwa ku Kashila ki, wa lyashuku akina.

⁵⁵ Adarākpī a pige gba n Asheshi a Pige a boloi unyushi a kaci ka Yesu, kotsu a wuna yi. Shegai a tsara wa. ⁵⁶ Ama ushani a shamkpai kadyanshi ka kaḅan a kaci ka ne, shegai unā u le u tuwā u te wa.

⁵⁷ Aza roku kpam a 'yangai a shamkpai kadyanshi ka kaḅan a danai, ⁵⁸ “Tsu panaka yi ta u danai wa wasa ta Kuwa ku Kashila ka ama a mai, aku u mai ku roku a asuvu a a'ayin a tatsu. Kpam kuma ku uza ka wa.” ⁵⁹ Gba n nala ushamkpa u kaḅan u le u tonomgbono wa.

⁶⁰ Magono ma Adarakpi ma shamgbai a mere ma le, u wece yi, “Va n ili i'ya va wushuku a kaci ka kadyanshi ka ama a ka tukuso a kaci ka vunu wa? Pada da va pada bini?”

⁶¹ Shegai u padai ili i ne, u wushuku ko i te wa. Aku Magono ma Adarakpi ma doku ma wece yi, “Ada Kirisiti Maku ma Kashila Uza u Tsupige vi?”

⁶² U wushuki u danai, “Mpa. Ya wene ta Maku ma Vuma ndishi a ulyaki u Kashila Uza u Ucira Gba, kpam i wene yi utuwa a asuvu a alishi.”

⁶³ Aku Magono ma Adarakpi ma karasai aminya a ne, u danai, “Iryoci i eni i'ya kpam tsa bolo? ⁶⁴ I pana ta gai u yankai Kashila kadyanshi ka cingi. Nda i wenei?”

Gba le a wushuki, “U nusa ta, a wuna yi.”

⁶⁵ Aza roku gbam a laza a gita yi ucikpusuka atatsa. A sira yi a'eshi a sugbasa yi n a tonusuki yi, “Tonuko tsu ili i'ya ya gita. Ya sugba vu.” Adagari a Kuwa ku Kashila tani a rongo yi ubasasa.

Bituru nanai an u revei Yesu
(*Matiyu 26:69-75; Luka 22:56-62; Yahaya 18:15-27*)

⁶⁶ Bituru wari a iyamba a ulanga u kuwa vi, kagbashi ka kari makere ka Magono ma Adarakpi ka tuwai. ⁶⁷ An u wenei Bituru wa lyashuku a

akina aku u vara yi a'eshi, u danai, “Avu dem kaɓolo ka v̄ari n Yesu uza u Nazara nala vi!”

⁶⁸ U nanai u danai, “Mpa n reve gb̄am i'ya va tono wa.” Aku u wutāi a keɓile ki, kute-kute kapen ka salai.

⁶⁹ An kagbashi ka k̄ari makere mi u wene yi pini, aku u tonukoi aza ɗa a'ari pini a asu vi kushani, “Eyi na dem uza u le u ɗa.” ⁷⁰ Aku u doku u nanai kpm.

An a ɓarākpai kenu, aza ɗa a'ari kushani a tonukoi Bituru, “Maɓaɓa ma la wa, avu dem uza u te u ɗa a asuvu a le, kpaci avu uza u Galili u ɗa.”

⁷¹ Aku u kānai uyansāka kaci ka ne un̄a n u tsināsi n u dansi, “N reve ve gb̄am vuma ɗa ya dansāka vi wa.”

⁷² Kute-kute, kapen ka salai isali i ire. Aku Bituru cībai kadyanshi ka Yesu tonuko yi, “Kahu kapen ka sala isali i ire, va nana mu tā vu dana vu reve mu wa hal kutatsu.” An u cībai nala, aku u tāsai n kushen.

15

A bankai Yesu ara Bilatu

(Matiyu 27:1-2, 4; Luka 23:1-5; Yahaya 18:28-38)

¹ Kain n ka wansi n kpasani ku de, adarākpi a pige nā nkoshi n awenishiki a Mele n Asheshi a Pige gb̄a a sheshei, aku a sirai Yesu a lazai n eyi ubana ara Bilatu gomuna. ² An a rawai, Bilatu wece yi, “Avu magono ma aza a Yahuda ma?”

U wushunki yi u danai, “Nala wāri tyoku ɗa vu danai vi.”

³ Adarākpi a pige a lyai kapala n utonusuko Bilatu ukuna u Yesu. ⁴ U doku u wece yi, “Vā n ili i

uwushuku wa, vu pana gbam ili i'ya ama a na a'ari utono a kaci ka vunu?”

⁵ Shegai Yesu doku u dana ili wa. Bilatu wenei nala, hal u yain majiyan.

*A kidagai Yesu ugana u ukpa
(Matiyu 27:15-26; Luka 23:13-25; Yahaya 18:39–19:16)*

⁶ Kayen dem a a'ayin a Abiki a Upasamgbana, Bilatu cuwanaka ta u asanka le vuma u te u da ama a foloi u asanka le a asuvu ama da a ukai a kuwa ku a'ali. ⁷ Vuma roku da pini uza u kala Baraba. Wa ta usiri adama a u'yangasasa atakasuvu a ama kabolo n atoku a ne aza da a wunai ama, a kain ka a 'yangasai atakasuvu a ama. ⁸ Ama a banai ara Bilatu a folo yi u yanka le ili i'ya u cuwanakai.

⁹ U wushunku le u danai, “Gogo-na ciga da ya ciga n asanka da magono ma aza a Yahuda mi?”

¹⁰ Kpaci u reve ta adama a malyon a da adarakpi a pige a bankai Yesu ara ne.

¹¹ Adarakpi a pige a matsai ama a dana a wutumkpa le Baraba. ¹² Aku Bilatu danai, “Ndya ma yan n uza da ya isa magono ma aza a Yahuda mi?”

¹³ Ama a worukpoi a danai, “A wandamgbana yi.”

¹⁴ U wece le, “Adama a iyen, ili i cingi i eni i'ya u yain?”

Shegai ama yi a lapulai a worukpoi, a danai, “A wandamgbana yi.”

¹⁵ An Bilatu wa ciga ama a pana kayanyan ka ne, aku u wutumkpa le Baraba. U zuwai a bawain Yesu, aku u naka le a ba a wandamgbana yi.

*Asoje a yankai Yesu majari
(Matiyu 27:27-31; Yahaya 19:2-3)*

¹⁶ Asoje a banai n Yesu a asuvu a keɓile ku tsugono, aku a ɓolomɓonoi gɓa kakuma ka asoje. ¹⁷ A ukunka yi aminya a ngono a mini ma galura. Aku a yain funi u awana, a zuwuka yi u ɗa a kaci. ¹⁸ A gita yi idyani, “Uzapige, uzapige, magono ma aza a Yahuda.” ¹⁹ A rongo yi ukudusa a kaci n kalangu, n a cikpusuki yi atatsa. Aku a kudangi a da a ka naka yi tsupige. ²⁰ An a kotso yi uyanka majari, a mondo yi aminya a ngono yi. A uka yi aminya a ne. Pini nala, a wutukpa yi a kateshe, kotsu a wandamgbana yi.

*A wandamgbana Yesu
(Matiyu 27:32-44; Luka 23:26-43; Yahaya 19:17-27)*

²¹ Vuma roku ɗa pini uza u kala Simo uza u Sirani, tata u Alizanda n Rafu, u wutaɗi a une wa wura. Asoje a shamkpa yi a matsa yi u canga mawandamgbani ma Yesu. ²² A bankai Yesu a asu u ɗa a ka isa Golugota;† (wata, Asu u Mako ma Kaci). ²³ A naka yi mini ma cinwi kaɓolo n aguma a ɗa a ka isa mar, shegai u 'yuwain ma uso.

²⁴ Aku a wandamgbana yi. A pecishei aminya a ne utyoku u le. A varangi uruta, tsara a wene ili i'ya ya dem wa tsara. ²⁵ N ulapa uwule u kuci u usana u ɗa a wandamgbana yi.

²⁶ Uza ɗa baci a wandamgbana, a tsu korongu ta unyushi u ne zuba n kaci ka ne. Ili i'ya a koronki Yesu i'ya na: MAGONO MA AZA A YAHUDA. ²⁷ A wandamgbana kpm dem aza a magalaka ama a re. Uza u te a ulyaki u ne, uza u te tani a ugula. [

28 Nala a shaɗangi udani u ɗa u danai, “A kece yi a asuvu a aza a unyushi.”]”²⁹ Aza ɗa a ka wurusa, a rongo yi uyansaƙa kadyanshi ka gbani, n a gbaɗi a'aci a le. “Mhm! Avu uza ɗa vu da va waɗa Kuwa ku Kashila, aku vu mai ka a asuvu a'ayin a tatsu.

³⁰ Cipa wawa! Vu wauwa kaci ka vunu.”

³¹ Nala tani kpam dem adaraƙpi a pige n awenishiki a Mele a rongo yi uyanka majari. A danai, “U wauwai aza roku, shegai u fuda u wauwa kaci ka ne wa. ³² Kawauwi ka na ki, magono ma aza a Isara'ila, u cipa pini a mawandambani mi tsu wene wawa tsara tsu pityanangu n eyi.”

Hal n aza a magalaka a ɗa a wandamgbanai kabolo n eyi dem a yanka yi kadyanshi ka gbani.

Ukpa u Yesu

(Matiyu 27:45-56; Luka 23:44-49; Yahaya 19:28-

30)

³³ N kaara a kaci, aku uyamba vi gba u likpamgbanaɗi n karimbi hal ubana ulapa uwule u tatsu. ³⁴ N ulapa uwule u tatsu vi, Yesu salai, “Eloyi, Eloyi, lama sabakataɗi.” (Wata, “Kashila ka va, Kashila ka va, ndya i zuwai vu varangu mu?”)

³⁵ An ama ɗa a'ari pini kushani a panai nala, a danai, “Panai, wa isa Iliya.” ³⁶ Aku vuma u te u sumai u ba u reki kashaku n mini ma kalam, u sapai ka a kalangu, u sakunki yi kotsu u soi. Aku u danai, “Asakaɗi tsu wene ko Iliya wa tuwa u cipuka yi.”

³⁷ Yesu salai cika, aku u uma u ne u wutai.

* **15:28** Akorongi a cau ushani aza ɗa a purai a tagarada u Marku a kalatsa ta makpanda ma 28.

³⁸ Kute-kute kunya ka a ɓarākpaɪ a asuvu a Kuwa ku Kashilā ki ku pecemgbenei kure. Ili i'ya i kaṇai a zuba hal ubana a iyamba. ³⁹ An katigi ka ka shamgbai ka wundya Yesu, u wenei tyoku ɗa u kuwai. U danai, “Mayun vuma u naha vi, Maku ma Kashilā ma.”

⁴⁰ Aka a roku a ɗa pini a shamgbai a ka yan akaɓu a mɓari. A asuvu a le alya Meri Magadaliya, n Solomi, n Meri (mma u Yakubu u kenu n Isuhu). ⁴¹ Alya a tonoyi, tun a Galili n a yanki yi manyan. N aka a ɗa a tuwai kaɓolo n eyi a Urishelima alya dem pini.

Kacida ka Yesu

(Matiyu 27:57-61; Luka 23:50-56; Yahaya 19:38-42)

⁴² Gba ukuna u na vi u gita ta a Kain ka Afobi; wata, kain ka wansa baci aku Ashibi. An kuvuli ka yan, ⁴³ aku Isuhu u Arimatiya u gbamai asuvu u banai ara Bilatu, u folo yi u naka yi ikyamba i Yesu u cidangu. (Isuhu vuma ɗa uza ɗa a ka pana n eyi a asuvu a Asheshi a Pige yi, uza ɗa wa vana utuwa u tsugono tsu Kashilā tsu rawa.) ⁴⁴ Bilatu yan ta majiyan an u panai a ɗa Yesu kuwa ɗe. U isaɪ katigi ka ka wundya Yesu vi. Aku u wece yi ko u ɓarākpa ɗe n ukpa. ⁴⁵ An katigi ki ka tonuko yi u kuwa ɗe, aku u nakai Isuhu ikyamba yi. ⁴⁶ Pini nala, u ba u tsilai kunya, aku u katalai pini ikyamba yi, u ba u ukai i'ya a kasaun ka a sadarai a katali. An u kotsoi, aku u gindalakpai katali ka pige u kimbai utsutsu u kasaun vi. ⁴⁷ Meri Magadaliya n Meri mma u Isuhu a wene ta a asu u ɗa a cidangi ikyamba i Yesu yi.

16

U'yangā u Yesu a ukpa

(Matiyu 28:1-8; Luka 24:1-12; Yahaya 20:1-10)

¹ An Ashibi a wurai, Meri Magadaliya, n Meri mma u Yakubu, n Solomi a tsilai ucanga u magulani, kotsu a ba a tsunku ikyamba i Yesu. ²⁻³ N kpasani ku kain ka kagitā ka a a'ayin a shindere a kanai ure. Ele a nwalu a ka yawunsa uza da wa ba u gindalakpuka le katali ka a kimbugai utsutsu u kasaun vi. Kaara n ka batsi ele n a rawi pini a utsutsu u kasaun vi. ⁴ A webelei na a wenei katali ki a gindalakpa ka de, ka la a ikengi ka pige ka tani. ⁵ An a uwai a wenei kalobo ka roku n aminya a eri ndishi a ulyaki, aku uwonvo u kana le.

⁶ Pini nala, kalobo ki ka tonuko le, “Panai uwonvo wa. N reve ta Yesu uza u Nazara, uza da a wandamgbantai vi aya ya bolo. Webelei asu u da a'ari a zuwai ikyamba i ne da na, wa kpm pini wa, u 'yangā de. ⁷ Walai i ba i tonuko Bituru n atoni a ne a da a buwai, i tonuko le wa lasa da ta ubana a uyamba u Galili. Nte ya ba i wene yi de tyoku da u tonuko da a'ayin a da wari n ada.”

⁸ Aku a wutai a wuranai n ilyadi ikyamba n i jeyi, kpm alya la ulapani a dana uza ukuna wa adama a uwonvo.

Meri Magadaliya wenei Yesu

⁹ [N kpasani ku kain ka kagitā ka a'ayin a shindere ka Yesu 'yangai. Vuma da u gita yi uwene, Meri Magadaliya da, uka da u wutukpai ityoni i cingi i shindere ara ne. ¹⁰ U ba u tonukoi atoni a Yesu, u cina le atsuma unamgbi n a sayi. ¹¹ Shegai

an u tonuko le Yesu 'yanga de, hal gbam u wene yi ta, a 'yuwain uwushuku.

*Yesu wenikei kaci ka a asu u atoni a re
(Luka 24:13-35)*

¹² Yesu yansakai tyoku u roku, aku u asakai atoni a ne ama a re aza da a ka bana a ilyuci a wene yi. ¹³ Aku a gonoi a ba a tonukoi atoku a le. Atoku yi a 'yuwain uwushuku n ili a danai.

*Yesu asakai kupa n uza u te vi a wene yi
(Matiyu 28:16-20; Luka 24:36-49; Yahaya 20:19-23; Asuki 1:6-8)*

¹⁴ Pini nala, u asakai atoni a ne kupa n uza u te vi a wene yi, a'ayin a da a ka lya ilikulya. Aku u bongo le adama a ugbama u asuvu a le n ukpada u uwushuku n ili i'ya ama da a wene yi a tonuko le.

¹⁵ Aku u tonuko le, "Walai i bana a asuvu a likimba i yanka ama Kadyanshi ka Shinga ka va.

¹⁶ Gba uza da baci dem u wushuki n kadyanshi ki hal a lyubugi yi, a ka wauwa yi ta. Kpam uza da baci u 'yuwain ka, a ka varangu yi ta. ¹⁷ Iryoci i na ya tonu ta aza da a wushuki: asuvu a kala ka va a ka wutukpa ta ityoni i cingi a asuvu a ama. A ka yan ta dem kadyanshi n aletsu a roku. ¹⁸ A ka bidya ta a'ali n akere a le, kpam a ka yanka le ili wa. Uza u so baci tsukonu, tsa tsa yan yi ili wa ko kenu. Kpam a ka sawa ta aza a mbala a tanasa le."

*A cangai Yesu ubana a zuba
(Luka 24:50-53; Asuki 1:9-11)*

¹⁹ An Yesu kotso le uyanka kadyanshi, aku a canga yi ubana a zuba. U ba u dusuki a kukere ku ulyaki ku Kashila. ²⁰ Atoni a ne tani a lazai, a rongoi uyan kubari ku Kadyanshi ka Shinga ka

Kashila, ko nte wa a asuvu a likimba. Asheku n a ɓaṅga le asu u ɗa u asaka le a ka yansa ikunesavu n i weniki kadyanshi ki mayun ɗa.]

**Kazuwamgbani ka savu n Tsikimba n a6on a
da a dangasai a kazuwamgbani ka cau
New Testament in Tsikimba (NI:kdl:Tsikimba)**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tsikimba

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tsikimba

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-08-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

a4f6a28b-3d6d-50b4-a81b-06ae05a66010